

הכי חביב

והכי אהוב

בס"ד לקראת שבת מלכתא

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
17:51	18:05	17:59	17:57	17:50	17:58	18:07	17:58	17:58	17:51
19:01	19:03	19:02	19:02	19:02	19:02	19:03	19:03	19:00	19:02
19:42	19:39	19:41	19:41	19:39	19:41	19:40	19:42	19:36	19:42

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

סוכות אי - ז' חשוון | דף היום - סנהדרין ע' 29 - משנה ברוה - סימן ד'ט' אמצע סעיף ז' "ונראה לי" עד סימן דס"א אמצע סעיף ב' "ושעור" | מוסר - פרק ו' "הנה צוה הכתוב" עד פרק ח' | קצין חכמה - זכ"א אחר דר"ל על אברהם" עד "משומר" - סיר מלבושין

יום חמישי ח תשרי תשע"ז | פניני יום כיפור | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

**"על מעידה אחת איני יכול לסלוח לעצמי!" אמר הרב מפוניבז',
"ואני מייסר עצמי בגינה במשך עשרות שנים! היה זה כשהחפץ חיים
פנה אלי: 'אשע, המשיח עומד לבוא, בית המקדש יבנה, ידרשו כהנים
לעבודה, ואתה כהן, תתחיל ללמוד סדר קדשים!' ואני ענית..."**

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על צדיקים ועל 'חטא שחטאנו לפניך'

צדיקים אנחנו ולא חטאנו

הוא לומד בישיבה. אבל כשהוא חוזר הביתה, יש לו בעיה. אמו לא מכסה ראשה. ואסור לומר דברים שבקדושה כנגד שערותיה המגולות של אשה נשואה.

מה יעשה, איך יישר זמירות, ויברך ברכת המזון?
ענהו "חזון איש": "ב"משנה ברורה" (עה, ה) מבואר, שדי בעצימת עיניים, תסתכל בסדור, ודי".

אבל ליבו של הבחור נקפהו: "אולי מוטב צדוד כל הגוף, שלא תהיה מולי?"

ה"חזון איש" הזדעזע: "אם ההלכה מתירה, רצונך להחמיר על חשבון כבודה של אמוך? להתיר, להפנות אליה גב? ואם היא תקום ותטרח להגיש לשלחן, ותסתובב סביב, אתה תשיר "אשת חיל" ותסתובב כנגדה כסביבין?"

זו "חומרה" שתצית אש בבית, ואש גדולה ממנה בגיהנום! ידוע כמה מקפידים בבעלז על המנהגים, ובפרט בפסח, ובפרט

על מנהג רווח כהימנעות מאכילת "שרויה".
ה"שר שלום" מבעלז זצ"ל הסב לשלחן ליל הסדר, ואמו הישישה לצידו. בהגיעם ל"שלחן עורך" הוגש המרק. נטלה האם מצה, ופוררה אותה במרק, לעיניהם המתפלצות של החסידים. אבל הרבי שותק, שותק גם הם.
אכלה, ונהנתה. נטלה מצה ופוררה אותה לצלחתו של הרבי. "זה טוב", אמרה.

הנהן הרבי כנגדה, גחן ואכל!

הבחין בהזדעזעותם של החסידים, ואמר: "אכילת 'שרויה' אינה

המשך בעמוד 44 <<<

נכנסתי אל הסטיפלר זצ"ל, אמרתי: "יש לי קושיא בגמרא".
האיר אלי פניו, ואמר: "ניתי ספר, ונחזה".

הוצאתי מהארון מסכת עבודה זרה, והצבעתי על הקטע.
כדרכו, השקיע עצמו בספר, וקרא בנעימה: "דרש רבי חנינא בר פפא, ואיתימא, ויש אומרים, דרש רב שמלאי. לעתיד לבוא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה ומניחו בחיקו, כביכול, ואומר למי שעסק בה, יבוא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא, שנאמר: "כל הגויים נקבצו יחדיו [ויאספו לאומים, מי בהם יגיד זאת" (ישעיה מג, ט), ואין "זאת" אלא תורה, שנאמר: "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל" (דברים ד, מד)].
אמר להם הקדוש ברוך הוא, אל תכנסו לפני בערבוביה, אלא תיכנס כל אומה ואומה".

כאן הגיע למילה האחרונה בדף ב' עמוד א', והפך את הדף.
אמרתי: "זהו, די בכך".
חיך בנועם: "ומה השאלה?"

אמרתי: "מבין אני שהאומות סוברות שבמעשיהן - הדרכים שתקנו והשווקים שעשו - אפשרו לישראל לעסוק בתורה, ויש להן חלק בלימודה, והקדוש ברוך הוא דחאן שלא כונו אלא לכבוד עצמן, כמבואר בגמרא.

"אבל מדוע באות רק האומות? מדוע לא מוזכר שבאים המוני לומדי התורה מדור לדור, מדוע לא באים תלמידי חכמים?"
שמע, וענה בהתרגשות: "וואס רעדט איהר, רבי יעקב! תלמידי החכמים יתיישבו לבוא ולומר שעסקו בתורה! האם זה נקרא לימוד, האם מיצו יכולתם, האם עיינו כדבעי, האם למדו בהתמדה הנצרכת וככוונה רצויה, בדחילו ורחימו, ולשמה?!"

רק לגויים יש עזות, לבוא ולבקש שכר!

על חטא שחטאנו לפניך בלולא הורים

בחור בא לפני ה"חזון איש". הוא מבית פושר, ה' זיכהו להתחזק,

"לקחת עשרה ספרים מארון הספרים לסטנדר לא היה לי כח. לאחר שנים, בשנות המלחמה, היו מניחים עלי אבנים במשקל של 40 ק"ג, והייתי מטפס איתן לבניינים גבוהים, במשך למעלה מ-12 שעות ביממה, ואז גיליתי אלו כוחות עצומים יש לי"

המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א עם מעשה שאירע עם כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג ועל כוחות האדם

למעלה משנים עשרה שעות ביממה, ואז גיליתי אלו כוחות עצומים יש לי. שנים קודם לכן הבנתי שאת הגמרא והרשב"א אינני יכול לסחוב, האם באמת לא יכולתי לסחובם? לכן תזהר כשאתה אומר שתעשה כל שביכולתך, כי אין לך כלל השגה מהו גבול יכולתך". לפיכך, מה שהקשינו בביאור חז"ל שארבעה דברים צריכים חיזוק, והרי האדם הוא זה שצריך חיזוק, אלא שאין הדבר כך, האדם אינו צריך חיזוק, הוא חזק מאוד ויכולתו אדירה, והראיה לכך שבדברים שהוא חפץ להשיגם רואים את תגובותיו ויכולתו שאין להן גבול, ומדוע לתורה ותפילה אין הדברים כך? אומרים לנו חז"ל כיון שדברים אלו צריכים חיזוק אצל האדם, כלומר אילו היה יודע האדם כמה עוצמה הוא מחזיק בידו על ידי רגע של לימוד תורה, כמה השפעה הוא מוריד לעולם בכל תפילה שהוא מתפלל ומתקשר לקונו, כמה עולמות נבנים מעיסוקו במצוות, כמה שכר וברכה הוא משרה על עצמו ועל בני משפחתו והעולם כולו, אז לא היה קשה לקום לתפילה ולהתחבר אליה כראוי.

...

מעשה רב

פעם בעידן דחדוותא סיפר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצוק"ל: "הייתי בשדה התעופה באחת מערי אירופה, והייתה זו שעת חניה בין טיסה לטיסה. בעוד כעשר דקות היה המטוס אמור להמריא, מרבית הנוסעים היו כבר בתוך המטוס, והאחרונים שבהם עשו את ההכנות האחרונות לעלות.

"והנה הבחנתי לפתע בדמות יוהדי חרדי שגם טס עמנו קודם לכן מארץ ישראל, העומד בפאתי בית הנתיבות, ומתפלל שמונה עשרה של מנחה. המחזה הזה היה כה מרגש, עד שגם אני נעמדתי והתבוננתי בו ובשלווה שנראתה על פניו בעת עמדו בתפילה. עד מהרה זיהיתי אותו כהמשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, והייתי בטוח שגם הוא יודע שעוד מעט קט המטוס ימריא לדרכו, ואם לא יסיים התפילה תתקלקלה לו כל התוכניות ויאלץ להמתין לטיסה הבאה אם בכלל.

"אך המשגיח ממשיך לעמוד בדביקות בתפילתו, משל נמצא הוא בעולם אחר, לא בשדה תעופה אירופאי, גם כאשר נשמע קולו של הרמקול המכריז שהטיסה שלנו תצא בעוד שלוש דקות, לא נע המשגיח ולא זו ממקומו. עמדתי כמסומר למקומי, ועכשיו גם אני לא יכולתי לזוז. אמרתי לעצמי אם המשגיח עומד כאן, אשאר עמו ומה שיקרה לו יקרה לי. שלוש הדקות הללו חלפו, והמטוס היה אמור כבר להמריא, רק כעבור עשר דקות נוספות סיים המשגיח שליט"א את תפילתו, ובעוד שהמטוס כבר היה אמור להמריא, הוא כמי שנחת מהעולמות שבהם היה, הביט בשעונו והבין שאין הרבה מה להפסיד, ופנה לומר 'עלינו לשבח' בדביקות...

"דקות נוספות עברו, ואז הבחין בי המשגיח, תפסני בזרועו ושנינו צעדנו לעבר המקום בו היה אמור המטוס לעמוד. לפליאתנו

שמעתי מהגאון הגדול רבי חיים גריינימן זצוק"ל, שנכח בשעה שעמד מרן החזו"א זצוק"ל קודם תפילתו, ותיאר לפרטי מעשה, איך מרן החזו"א ניהל דו-שיח, כביכול, עם ידיד כלשהו, והדגים לפרטים את פגישתו עם המלך הגדול הקב"ה, כשם שמתכוננים לפגישה עם אישיות רמת דרג. ולימדנו שזוהי הדרך הראויה להכנה לתפילה, וכך הוא הכין את עצמו לתפילה, כי כשמצייר האדם את הדבר לעצמו, הרי הוא חי את הדברים, וכשיתפלל ירגיש הוא באמת, וכשירגיש האדם כן ובתמים, היאך הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, יוצר הכל, תתקבל תפילתו לרצון לפניו יתברך. מובא בחז"ל בברכות "ארבעה דברים צריכים חיזוק: תורה תפילה, מעשים טובים ודרך ארץ", והדבר דורש הסבר, וכי התורה צריכה חיזוק? הרי על קבלת התורה כתוב בחז"ל את הפסוק "ד' עוז לעמו יתן", התורה נקראת 'עוז וחזק', תפילה גם היא נקראת בלשון

חז"ל בברכות "דברים העומדים ברומו של עולם", הרי אין לנו דברים חזקים יותר מתורה ותפילה, ומהו לשון חז"ל תורה ותפילה צריכים חיזוק, היה לו לומר שהאדם צריך חיזוק ולא התורה והתפילה?

ולבאר זאת נספר מעשה שאירע עם כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל, כשישב פעם

למשא ומתן עם אברך אחד, ותוך הדברים אמר לו אותו אברך- "אני מבטיח שמהיום אעשה כל מה שאני יכול..." ענה לו הרבי ואמר - "זהו בלשונך, אתה אומר שתעשה כל מה שאתה יכול, וכי יודע אתה מה מסוגל אתה לעשות? יש לך בכלל שמץ של מושג עד כמה כוחותיך עצומים?!", ואז הוסיף ואמר: "אספר לך, בצעירותי בהיותי אב"ד של ק"ק קלויזנבורג, הייתה לי שם ישיבה. כשאמרתי שיעור כללי בפני כל תלמידי הישיבה, היית זקוק לשיעור לכעשרה ספרים. בימים ההם הדפיסו את הספרים על נייר כבד מאוד, ואף גודלם היה גדול מאוד, כך שכל ספר שקל היטב. אני הבנתי שלקחת עמי עשרה ספרים מארון הספרים לסטנדר אין בי את הכוחות. על כן לפני השיעור הייתי נותן את רשימת הספרים לבחור, והוא הכין לי אותם על הסטנדר.

"לאחר שנים בשנות המלחמה כשהייתי במחנות הריכוז אצל הגרמנים ימ"ש, היו מניחים עלי אבנים וחפצים במשקל של שלושים וארבעים ק"ג, והייתי מטפס איתם לבניינים גבוהים, וכך במשך

לאחר התפילה עלה מרן הסטייפלר ל"חדר" שהוקצה לו, והתעורר אצלו ספק אם מותר לישון באותו חדר, שכן לפני השיפוע היה חדר זה חלק ממבנה בית הכנסת. מתוך יראת שמים ופחד החטא לא נרדם כל הלילה...

הסיפור שסיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א לחמוי רבינו הגרי"ש אלישיב על אביו מרן הסטייפלר זי"ע

חשש מ"סחיתה"... משום כך אחז את רגלו תלוי במשך שעות, עד שנתייבשה הגרב...

כל זאת בשנת חייו האחרונה, כשהוא תשוש כליל ואפוף חולאים, לאחר לילה שלם שלא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו...

לאחר שסיים מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א את ביקורו, התבטא מרן הגרי"ש זי"ע ואמר: "אכן, לעמוד כך ברגל תלויה במשך שעותי תמימות זה מופת! אולם אם בסטייפלר הדברים אמורים, אין צריך להגיע לסיפורים כאלו. אצל הסטייפלר התרחשו בכל יום ובכל רגע מופתים גדולים בהרבה ממופת זה!"

המשיך רבינו והתבטא: "דער גרעסטער פון דעם סטייפלר איז, אז ער אין גיווען א-מיוסר בייסורים, די קאפ האט נישט גיארבעט אויפן דער עלטער, און ער העט זיך גימאטרעט צו לערנען בעיון, צו פארשטיין יעדער תוספות". ("המופת הגדול ביותר של הסטייפלר היה, שלמרות היותו מיוסר בייסורים והתקשה להתרכז בלימוד בימי זקנתו - היה מייגע עצמו ללמוד בעיון ולהבין כל תוספות שלמד").

הוסיף רבינו והסביר: "להחזיק את הרגל תלויה היה מאמץ קשה, אבל נמשך שעותיים בלבד. לעומת זאת, מידי יום ומידי שעה הוא למד בעיון כשלא היה

מסוגל לכך, וזה קשה הרבה יותר מלעמוד ברגל תלויה". (הרב יצחק גולדשטוף דברי שי"ח - וילך - יום כפור תשע"ז)

באחד מביקורי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בביתו של חמוי רבינו הגרי"ש אלישיב זי"ע, סיפר רבינו סיפור על אביו מרן הסטייפלר זי"ע:

היה זה בערוב ימיו. ייסורים ותלאות רבים פקדוהו. גופו היה מדוכא בחולאים שונים, בקושי מסוגל היה להלך ברגליו. המסלול הקצר מביתו שברחוב רשב"ם 10 עד בית הכנסת "לדרמן" - היה בעבורו דרך ארוכה עד מאוד. כל פסיעה דרשה מאמצים רבים. ספסלים קטנים הותקנו ברחוב רשב"ם כדי שיוכל גדול הדור לנוח מידי כמה פסיעות.

הגיע יום הכיפורים. למרות חלישותו וחוליו, רצה לקיים בכל כוחותיו את ציווי התורה "וענייתם את נפשתיכם". חיפשו בני ביתו דרכים איך להקל מעליו את המאמץ הקשה. עד שמצאו בעבורו חדר בקומת העלייה של בית הכנסת "לדרמן", החדר "נוצר" לאחר שיפוע בית הכנסת ושינוי מבנהו הישן לצורתו כפי שהיא כיום.

לאחר התפילה עלה מרן הסטייפלר ל"חדר" שהוקצה לו. עם היכנסו לאותו חדר התעורר אצלו ספק אם מותר לו לישון בחדר, שכן לפני השיפוע היה חדר זה חלק ממבנה בית הכנסת. מתוך יראת שמים ופחד החטא לא נרדם כל הלילה...

אם לא די בכך, הרי במשך היום עצמו חש מרן הסטייפלר שהגרב רטובה... להסירה לא יכול, שכן חשש שתיסחט תוך כדי ההסרה. גם לדורך על הקרקע לא יכול היה, שכן ביראתו הבערת הנוראה

« המשך מעמוד קודם »

מבלי לשים לב אל השעה העוברת? הרי זו לא שאלה אם להתפלל או לא, אלא האם להתפלל באריכות או שמא לקצר מעט, ואולי היה לכם, אם כן, להתפלל קצת יותר מהר, והעיקר שלא להפסיד את הטיסה, שהרי אם המשגיה מאחר את הטיסה, ההפסד הוא גדול, והיה כרוך בביטול תורה!;

"המשגיה שומע את שאלתי, מחייך במאור פנים ומשיב במשפט אחד: 'ומה אעשה ידידי, אם היה לי כל כך נעים בתפילה, עד שלא הרגשתי כלל שהזמן עובר...'". סיים הגר"ש ואמר: "מי שלא ראה את פניו של המשגיה בעמדו בתפילה, לא יבין באיזו נעימות מדובר". "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא..."

(מתוך עלון שבת קודש יתד נאמן אלול תשע"ז)

המטוס עדיין עמד על מקומו כמסומר. עכשיו כבר מיהרנו שנינו לעבר כבש המטוס. טיפסנו אל הפתח, ובדיקו באותו רגע נסגרו הדלתות והמטוס יצא לעבר מסלול ההמראה".

"לפילאיתי, התברר שאחד הנוסעים העיר תשומת ליבו של איש הביטחון שהיה במטוס, על תיק חשוד שהונח באחד המדפים. איש הביטחון לא רצה לטפל בתיק לבדו, והזעיק עזרה ומכשור לבדיקת החפץ החשוד, וכך עברו בדיוק אותן דקות שהמשגיה עמד בתפילתו, והמטוס יצא לדרכו.

"ליבי יצא למראה ההשגחה הפרטית המלווה את עבדי השם, וכאשר המטוס היה כבר בשחקים, נגשתי אל המשגיה ושאלתי, האם זו היא הדרך הראויה לעמוד שמונה עשרה בשדה התעופה

בקושי התגבר המושל על זעמו, ושאל: "כלום לא הזהרתך לבל תופיע ביריד?" בקול מתנצל אמר האיש: "אמנם כן, אך לא ידעת שתערוך כאן ביקורת... לו הייתי יודע זאת, לא הייתי בא..."

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על דיין ומוכיח ויודע, וגם עד

פעל ברשות היחיד, בצנעה, העלים ממנו עין. אולם כאשר בעיר הסמוכה עמד להיערך היריד השנתי וכל הסוחרים נהרו לשם להקים את דוכניהם – וכרגיל בירידים אלו, הוקמו גם דוכני שעשועים צבעוניים ומושכי עין – קרא המושל לבעל ההימורים, ואמר לו: "השמר לך פן תיסע ליריד ותקים שם את שולחן ההימורים שלך?" התקומם האיש ומחה: "במה נפליתי למול כל דוכני ההבלים והשעשועים המוקמים שם באין מפריע?"

ענה המושל ואמר: "אין כל רע בכך שאדם ישתעשע בפרוטה, או שסוחר יקנה לילדיו צעצועים וזוטות בכמה פרוטות. ואם דוכנים אלו מוסיפים צבע וענין ליריד, הם מהווים חלק מנופו. אבל ההימורים מפתים את האדם לאבד את כל כספו, מרוששים אנשים ומאמללים משפחות. איני מסכים שסוחר שהרויח רווח נאה ביריד, יפסיד את כל הונו בגלגל המזל שלך!" אבל דוקא מסיבה זו השתוקק האיש לפעול ביריד! משום שידע, שהקונים באים מצוידים בכסף, והסוחרים ירויחו בו כסף, והוא ביקש לנתב כסף זה אליו...

לא ציית להוראה שקיבל, למרות שידע שיש בסמכות המושל להחרים את צידו ולקנסו בקנס גבוה, להשליכו אל הכלא ואף לסגור לצמיתות את בית ההימורים שלו. הפיתוי היה גדול מדי, והוא קם ונסע אל היריד. היריד הגדול נפתח ברב רעש והמולה, והמושל בא לסייר בין דוכניו. לפתע עצר בתדהמה. המוני אנשים התגודדו סביב שולחן הימורים, ובעלי גרף בקדחתנות סכומי עתק... בקושי התגבר המושל על זעמו הגואה, ושאל באיפוק: "כלום לא הזהרתך לבל תופיע ביריד?" האיש נשא את עיניו ונחרד. בקול מתנצל אמר: "אמנם כן, אך לא ידעתי שתערוך כאן ביקורת... לו הייתי יודע זאת, לא הייתי בא."

אנשים נוספים התכנסו ובאו, לראות בעימות המרתק שבין המושל לאיש ההימורים. הלה הבחין בהם, וקרא: "רבותי, למה תעמדו באפס מעשה? התקרבו והניחו את הימוריהם! שימו דינר על כל מספר שתחפצו, הגלגל מסתובב, אולי אתם תזכו!" והמושל עומד, ורואה... כאן, לא יכול היה עוד להתאפק, אסור היה לו לוותר. ציוה, והשוטרים הרסו את שולחן ההימורים וגררו את החוצפן לבית הכלא... ואנו, כלום אין אנו דומים לאותו חוצפן?! הן לא זו בלבד, שאנו ממרים את פי ה', אלא גם יודעים שענינו צופיות בכל, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום: "אנה אלך מרוחק, ואנה מפניך אברח. אם אסך שמים – שם אתה, ואציעה שאול – הנך" (תהילים קלט, ז-ח), ונאמר: "אם יסתר איש במסתרים ואנוכי לא אראנו?" (ירמיה כג, כד). ובכך, הן חטאנו רב עשרת מונים, ולא בכדי מתוודים אנו ואומרים: "מרדנו!" הוא שאנו מתוודים: "אבינו מלכנו, חטאנו – לפניך!" ועל כך אנו אומרים: "כי אתה הוא דיין ומוכיח, ויודע – ועדי" (מתוך "מקרבן לתורה")

"דיין, ומוכיח, ויודע", אין נסתר מנגד עיניו. מה מוסיפים באמרנו "ועד"? אכן, כמה אנו מוסיפים! שזו לשון רבינו יונה זצ"ל בביאור המשנה: "הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין" (אבות פ"ב, מ"ב). רצונו לומר, שהבורא ברוך הוא רואה ויודע כל מעשה בני האדם, וזוכר הכל כאילו הוא נכתב לפניו, וישלם לו רעה תחת מעשיו הרעים –

והוא תמוה, למה מנאם לשלושה דברים הללו, ושלשתם דבר אחד הוא. שאין זה אומר אלא שהשם יודע הכל, ועתיד לשלם לו כפעלו. ומה חשבון הוא זה, הכל ענין אחד הוא –

על כן נראה לפרש כי זה העניין הוא למשל, כאשר לפני מלכים יתייצב, או לפני שרים או חכמים ואנשי השם, ומתבייש לעשות לפניהם מעשים אשר לא ייעשו, ומלומר לפניהם דברים אשר לא טובים, כן יחשוב בכל עת כאילו הוא עומד לפני הקדוש ברוך הוא כאשר יעמוד איש לפני רעהו. ובזה ישמור דרכיו מחטא, גם פיו ולשונו, ומצרה ישמור את נפשו.

ואנו נזכרים בדברי רבינו הרמב"ם זצ"ל ("מורה נבוכים" ח"ג פרק נב) שהעתיק הרמ"א זצ"ל בריש השלחן ערוך: "שיויתי ה' לנגדי תמיד" (תהילים טז, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול. ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך – כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא אשר מלוא כל

הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמה שנאמר: "אם ייסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'" (ירמיה כג, כד), מיד יגיע אליו היראה והכנעה בפחד ה' יתברך ובושתו ממנו תמיד. וזהו "ויודע- ועד". הוא עמנו, וצופה במעשיו. ולנוכח עיניו הצופיות אנו חוטאים!?

ורבי יצחק ליפקין זצ"ל, בנו של ר' ישראל מסלנט זצ"ל, כתב ("לוחות אבנים", קטן) שעל כך מתוודים: "על חטא שחטאנו לפניך", היינו בפניך. כי "עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" (זכריה ד, י), וזהו: "הסירו רוע מעלליכם, מנגד עיני" (ישעיה א, טז), וכמו: "לא יהיה לך אלהים אחרים – על פני" (שמות כ, ג): "לפני ה', תטהרו" (ויקרא טז, ל).

רבי אייזיק לייב המגיד מראצקי זצ"ל המחיש זאת במשל נוקב ("אקלידא דרחמי", ז):

אדם ניהל בית הימורים. המהמרים היו מתכנסים סביב שולחן הרולטה הירוק, מניחים את כספם על אחד המספרים, הגלגל היה מסתובב ועוצר על אחד מהם. מי שהניח עליו את כספו, זכה בכפלים, ואילו אחרים הפסידו את השקעתם.

מושל המחזו ידע על קיומו של בית ההימורים, אבל כל עוד

כשאדם נותן שקל לצדקה, 'זורע' אותו בקרקע של גן עדן, ועד מהרה צומחים מן השקל הזה מיליון שקלים. לאחר מכן לוקח הקב"ה את המיליון הזה וזורע אותם, כך שיוצאים מיליארד שקלים. וגם את המיליארד הזה זורע הקב"ה, עד שצומחים ממנו טריליון וביליון

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על כוחה של הצדקה

לצדקה נזרע באדמת גן עדן, ונעשה בליון. זהו "זורע צדקות"!

בירושלמי מובא שבימי סוכות, לאחר גמר קציר החיטים, בא אדם לצפת, אל רבי פנחס בן יאיר, וסיפר לו כי הוא מתגורר במקום צפוני יותר, כמו צור או צידון, ומאחר שבכוונתו לעלות לרגל, ויש עמו שק של חיטים, בקשתו אם יוכל לשמור לו אותו עד שובו מירושלים.

הסכים רבי פנחס, נטל את שקו ושלחו לדרכו. הגיע חודש חשון, עולי הרגלים החלו לשוב, אך אותו אדם לא שב עמם. כשהחלו גשמים לרדת חשש רבי פנחס בן יאיר שהחיטים ירקבו לו. מה עשה? מצא שדה זורע אותן שם. החורף חלף עבר, ובשדה צמחה תבואה רבה. קרא רבי פנחס לכמה בחורים ואמר להם: "הבה נעסוק במצות

השבת אבידה ונקצור את התבואה". קצרו את התבואה ושמרו אותה במחסן. חלפה שנה – והאיש עדין לא שב. לקח רבי פנחס את התבואה מן המחסן, זרע אותה, ולאחר שיצאה תבואה, קצר ושמר אותה במחסן, כך היו זורעים וקוצרים, זורעים וקוצרים, זורעים וקוצרים במשך שבע שנים. בחלוף שבע שנים חזר האיש לרבי פנחס בן יאיר,

ושאלו: "האם תכיר אותי?" לא הכירו. אמר לו: "לפני שבע שנים הבאתי לך שק תבואה".

"אתה הוא?" – החזיר לו רבי פנחס – "אם כן, לך והבא קרונות ועגלות כדי לקחת את התבואה שלך".

"אבל הבאתי רק שק אחד" – השתומם האיש – "מנין יש לי כל כך הרבה?"

אמר לו: "שק של חיטים הבאת, ובכל שנה זרעתי אותן והם הצמיחו עוד ועוד".

כך עושה הקב"ה למצוות – הוא זורע אותן, והן ממשיכות להצמיח פרות, אשר יזכו אותנו בשכר עצום!

"ואיש את קדשיו לו יהיו" – המצוות נשארות לנצח נצחים של האדם, ולא רק הקרן, אלא כל פרותיה.

...

רבי שמואל הנגיד זכה לשני שלחנות של תורה וגדולה – הוא היה תלמיד חכם עצום ובעל חסד, והקב"ה העשירו בעושר גדול.

טבע העולם הוא, שאדם מרגיש בעלות על כספו, הוא מתיחס לכסף שמצוי באמתחתו – בארנקו האישי, בחשבון הבנק שלו או בכספת מוגנת – כאל כסף השיך לו. לעמת זאת, כספים שתרם לצדקה וחסד, נחשבים בעיניו ככספים שאינם שלו ואינם בבעלותו, והוא ויתר עליהם לאחרים.

אולם האמת היא שהמציאות הפוכה לחלוטין, כפי שדרשו רבותינו על הפסוק "ואיש את קדשיו לו יהיו": קדשי האיש – לו יהיו, דהינו – מעשי הצדקה והחסד שעושה אדם בכספו – הם הנשארים שלו לנצח, שנאמר: "וצדקתו עמדת לעד" (תהילים קי"ב, ג'), ואלו הכספים שאדם שומר ברשותו ואינו עושה בהם שימוש, עולים להילקח ממנו בן רגע.

רבי ידעיה הפניני זצ"ל, שחי בתקופת ה"אבן עזרא" והרמב"ם, כתב ספר של משלים ופתגמים נפלאים, בין השאר הוא מספר שם על אדם שהלך עם בנו לטייל ביער. תוך כדי הטיול הגיעו שניהם לבקתתו של שומר היער, והנה הבחינו שמעל גגה עומדות עשר ציפורים.

פנה האיש לבנו ושאל: "כמה צפרים על הגג?" נקב הילד במספרם: "עשר".

הגיע למקום צייד וירה לעבר הציפורים. ארבע מהן ניצודו ומתו, ושש הנוותרות התעופפו.

פנה האיש לבנו ושאל: "כעת אמור לי כמה נשארו?"

אמר הבן: "שש צפרים נותרו".

"אינך צודק" – חלק עליו אביו – "שש עפו, נותרו ארבע צפרים שאותן הצליח הציד לצוד".

כך גם בעניין הצדקה – אומר רבי ידעיה – יש לאדם מאה אלף זהובים, ומתוכם הוא נותן ארבעים אלף לצדקה, ומשתמש בכל השאר לצרכיו, הוא סבור, שארבעים אלף הלכו וששים אלף נשארו לו, אבל טעות בידו – ארבעים אלף נשארו שלו, רשומים בשמים על שמו לנצח נצחים, ואלו ששים אלף הלכו לבלי שוב.

...

מדי בוקר אנו אומרים בתפילה: "זורע צדקות, מצמיח ישועות" – מה פרוש 'זורע צדקות'?

כשאדם נותן שקל לצדקה, לוקח הקב"ה את השקל, 'זורע' אותו בקרקע של גן עדן, ועד מהרה צומחים מן השקל הזה מיליון שקלים. לאחר מכן לוקח הקב"ה את המיליון הזה וזורע אותם, כך שיוצאים מיליארד שקלים. וגם את המיליארד הזה זורע הקב"ה, עד שצומחים ממנו טריליון וביליון.

כשאדם מגיע לשמים, אחרי מלאות ימיו ושנותיו, רשומים על שמו בליון שקלים שתרם לצדקה.

איך יתכן דבר כזה? – תמה האדם – הלא הייתי תפרן, בקושי גמרתי את החדוש... אלא שאז מתברר לו, שאותו שקל שנתן

האם נעליים מעור ביו"כ הם מוקצה, והאם מותר להאכיל את הקטנים יותר משצריכים?

שו"ת הלכות יום הכיפורים ממרן רבינו ניסים קרליץ שליט"א

אכילה בעיו"כ

שאלה: האם יש מצוה לאכול כל היום בערב יו"כ?
תשובה: נראה שהמצוה היא להרבות בסעודה יותר ממה שרגיל, אבל אין דין לאכול כל היום.

מחילה באומר תפילה זכה

שאלה: האומר בתפילה זכה שמוחל לכולם - האם הוא מחילה גמורה?

תשובה: אם קורא מתוך המחזור ובתוך הדברים אומר שמוחל לכל אדם אין בזה שום מעשה מחילה, דזהו רק סדר התפילה שלו, אמנם אם נתעורר באמת למחול וזכר מה שציערוהו ובכל זאת מוחל בלב שלם - שפיר מהני.

בקשת מחילה באופן שיגרום צער

שאלה: האם מותר לבקש מחילה באופן שע"כ יגרום צער לזה שמבקש ממנו מחילה?
תשובה: פשוט שאם הוא יצטער, אסור לבקש ממנו מחילה, שלא הותר לו לעבור על הונאת דברים ולכן בע"כ ישאר עונו בידו.

קנה מפטיר יונה ונרדם

שאלה: מכרו מפטיר יונה בביהכ"נ, והגיע האחרון לסכום של אלף דולר. בהפסקה הלך לישון ונרדם עד לאחר מנחה. הגבאי ראה שהאחרון שקנהו לא נמצא, כיבד לזה שהיה לפניו ורצה לשלם עבורו תשע מאות דולר. האם במוצאי יו"כ יכול הגבאי לתבוע ממנו תשע מאות דולר?

תשובה: זה שקיבל מפטיר יונה, מכיון שגילה דעתו בבוקר שמעונין לשלם עבורו, חייב לשלם את תשע מאות הדולר. וזה שקנה המפטיר ולא הגיע - אינו צריך להוסיף עוד מאה דולר, אע"פ שכבר קנהו בבוקר, והם גם מצידם היו מוכנים למכרו, היות שנאנס, דהרי מותר לו לישון בהפסקה.

נעלי בית נוהגת מאוד

שאלה: נעלי בית שנוח מאוד ללכת בהם ואפי' יותר מנעל רגילה - האם מותרים ביו"כ?

תשובה: מעיקר הדין, מותר, ויש מחמירין. ונעליים מעור סינטטי אפשר שאסורים מדינא.

האם נעליים ביו"כ הם מוקצה

שאלה: נעליים רגילות ביו"כ - האם הם מוקצה?

תשובה: אין זה מוקצה כי יש אופנים שמותרים כגון לחולה או במקום שיש טיט.

להאכיל את הקטנים יותר משצריכים

שאלה: האם צריך לזהר שלא לתת לקטנים אוכל יותר ממה שרגילים?

תשובה: אין בזה איסור כלל, ויכולים לתת להם לאכול יותר, וכן בקטן בן ט' אחר שצם השעות שצריך.

נשיאת כפיים בנעילה

שאלה: האם נוהגים לשאת כפיים בתפילת נעילה?

תשובה: אצל מרן החזו"א זצ"ל התחילה תפילת נעילה כארבעים דקות לפני השקיעה ולא היו נושאים כפיים בנעילה.

תקנה למי ששקוע בחטא

נשאל רבינו: אדם שיש לו תאוה חזקה ובלתי מוסברת לעבירה, ונכשל שוב ושוב, והקבלות שקיבל כמעט ולא הועילו - מה תקנתו?

תשובה: בודאי הכי טוב היה שלא יחטא כלל. אבל במצבו ניתן להמליץ, שיקבל על עצמו שבמיוחד בשעות שבהן הוא רגיל להיכשל - הוא ישמר באופן מיוחד, ולמשך אותן שעות

הוא יהיה בעל תשובה. בכך יש לקוות שכיון שהתחיל להשתפר, בהמשך כבר לא יכשל כלל. (הלכות שני)

מה לומר לנער שסטה

אחיו של נער שסטה מדרך התורה כאב את מצבו של האח ובא לבקש עצה מרבינו, מה לומר לאח כדי להשפיע עליו שיחזור למוטב. השיב רבינו ואמר: "תאמר לו שהרי בסוף הוא יהיה מוכרח לחזור, אם כן עדיף שיעשה זאת כמה שיותר מהר!" (שם)

(מתוך העלון נשיח בחוקר)

גמר חתימה טובה

"ותקבל ברחמים וברצון את תפילתנו..."
הנהלת 'דרשו'

"אתה בעל תשובה?! הרי אתה חביב מאד אצל השי"ת וכמה נחת רוח יש לו ממך. כל הפמליא של מעלה מביטים בך, ועוקבים בפליאה אחרי הקרבנות האישיים שאתה מקריב שוב ושוב, ומעלה ריח ניחוח לבורא כל העולמים..."

כ"ק האדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנא זי"ע מסייע לבעלי תשובה ומחדיר את ההכרה כי יהודי אינו בר יאוש

בסור מרע' אין הבדל בין יהודי ליהודי, ואין זה משנה אם הוא חסיד שבחסידים או שלראשו חבושה כיפה קטנטנה. הלא הירע' הינו רע לכל יהודי, ולכולם אסור לחלל שבת או לגנוב וכדו'. החילוק הוא ב'עשה טוב', וממילא עד החלק הזה כולם שווים לטובה, ומכאן והלאה צריך כל אחד להדר ולהוסיף עוד ועוד, וזה מה שה' אלוקינו דורש מעמנו, להוסיף בתשובה שלמה ב'עשה טוב'."

פעם סיפר רבינו בהתפעלות, כי הגיע אליו אברך מאשקלון, והלה לא מגזע חסידים אלא מבני עדות המזרח, והוא התקשר שוב ושוב וביקש שיקבעו לו תור, ואף הגיע פעם ופעמיים בלי תור ולא יכלו להכניסו, עד שהגיע זמנו,

ואז הופתע רבינו לשמוע כי הלה אינו בא בשביל צרכים גשמיים כלל, ואינו תר אחר ברכות וסגולות, אלא כל כולו מקשה אחת של שאיפות רוחניות ויש בו צמאון אדיר לשמוע דבר ה'.

"זכה שמשמים הכניסו בו צמאון כזה. כי בלי צמאון חזק שכזה, לא היה מתעקש ומגיע מאשקלון לבני ברק... פשוט הרגיש שמישהו דוחפו לחפש כיצד להחיות את נשמתו"

...

רבינו אף היה רגיל לציין את הסיעתא דשמיא הנגלית בעסק התשובה, שכאשר פועלים מעט להשקיע בקירוב רחוקים, מיד רואים 'אתערותא דלעילא' במידה גדושה. בה בעת שהעולם הגשמי הפך להיות עכור ומאוס ביותר, אפילו אנשים השרויים ושקועים בגשמיות זו, אף הם משנים באחת טעמים מן הקצה אל הקצה, אם רק פותחים להם פתח של מה בכך.

פעם התבטא ואמר: "האמת שפעמים רבות קשה לי לראות כמה זמן חסר לי... נמצאים אצלי יהודים, שאני מרגיש שבחמש דקות או בשמונה דקות אני יכול לפעול עליהם פעולה גדולה באידישקייט - בדקות אחדות, לא בשעות - אך מה אעשה ואין לי את הדקות הללו. ועם זאת אינני מונע עצמי מלהגיד להם כמה מילים, ורואים סיעתא דשמיא גדולה שהם מיד מבטיחים להיטיב ומקבלים על עצמם הנהגות טובות."

אותם אנשים שהשיבם רבינו למוטב, את כל חייהם חבים המה

ענין התשובה היה אצל רבינו מן הדברים שבנפשו ממש, ובכל עת היה מפציר בשומעי לקחו וצאן עדתו לערוג ולהשתוקק לתשובה שלמה, תשובה מאהבה. לתקן אורחות בתיקון השלם ולהתעלות ממדרגה למדרגה.

לנוכח החידוש המופלג שנראה אצל רבינו, שהתמסר להרעיק טללי קירוב לרחוקים ממש, ובעצמו עסק בהשבתם לכור מחצבתם - יש להדגיש כי יותר מכך היה עוסק בקירוב קרובים, בחיזוק לעשיית תשובה בכל עת. נושא זה בער בעצמותיו, ובנשמת אפו היה משנן ומזרז לקהל עדתו שיתמידו בעשיית תשובה.

דבר זה היה חשוב אצלו מאד, ולכך התאמץ והצליח להחדיר בלבבות רבים את ההכרה והידיעה כי יהודי אינו בר יאוש, וכל אדם מ ישראל יכול באחת להתהפך לטובה. באזניהם של מאות ואלפים ציטט מאמרם של צדיקים, על הפסוק (תהלים ק"ג, י"ב) "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו", שאין הכוונה למרחק שמקצה העולם ועד קצהו, שהרי לא נאמר 'כרחוק מזרח העולם ממערבו', שלא בא הכתוב לתאר את ריחוק קצוות העולם שכמותם יורחקו העוונות, אלא בא להמשיך להמירות ולקלות בה יכולים להתחלף רוחות העולם.

הלא כאשר אדם עומד ופניו כלפי מזרח, יכול הוא להפוך פניו כלפי מערב בתנועה קלה. כיוצא בזה עזיבת החטא שאינה דורשת מן האדם להרחיק נדוד, אלא די בכך שיסב פניו ויעזוב הרע וכבר הורחקו ממנו פשעיו.

חיבתו לבעלי התשובה

כסוחר ביהלומים ומרגליות, שהוא רוכש חיבה לכל יהלום יקר ערך, ניכרה ברבינו חדוה ושמחה בכל בעל תשובה שנקלע להיכלו, או אף אם התגלגלה שיחה במחיצתו להתקרבותם של יהודים לאביהם שבשמים. תחת אחד השיחים, העיד רבינו, כי זכור לו מילדותו בעיר מגוריו סערט, כי שיחת היום היתה על כך שבעיר הסמוכה ישנו בעל תשובה, ועד כדי כך הגיעה ההתפעלות, שבגינה נסעו רבים-רבים לראות פניו. כה נדיר היה הדבר, שיעזוב אדם את דרכו הרעה וימיר את אורחות חייו לטובה. והאריך בשבח הדורות האחרונים שהתרבו בעלי תשובה אלפים ולרבבות, והיא הכנה משמיא לקראת ביאת משיח צדקנו, כדי שבבוא הגאולה יזכו כולם להתגשמות היעוד (ישעיה י"א, ט') "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

לא פעם היה רבינו מציין בהתרגשות, כי באים אצלו יהודים רבים עם כיפות קטנות, ומשאלה אחת בפייהם: להתקרב להקדוש ברוך הוא. לחזור בתשובה, שבניהם ובנותיהם או אחיהם ואחיותיהם יתקרבו וישובו בתשובה שלמה. רבינו ראה בכך סימן משמים שדרכו רצויה לפני המקום, ועליו להוסיף ולפעול אף בקרב מי שעודם מנוערים מתורה ומצוות. מידי דברו, הרחיב והטעים: "הלא בעצם

אם אדם חוטא ח"ו, מהחטא עצמו צומח מלאך חבלה, וכל מטרתו בחייו להציק לאותו אדם - הוא מכה אותו, וצועק עליו, מביא עליו צרות ויסורים, ומקטרג עליו בכל קטרוג שרק אפשר. אבל בעת שאדם מודה באשמה - אותו מלאך חבלה נאלץ להשתתק. הוא כבר לא יכול לקטרג

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על כוחה של חרטה אמיתית

ראיתי ב"נודע ביהודה" דבר נפלא בענין הוידוי והחרטה: אם אדם חוטא חס ושלום, מהחטא עצמו צומח מלאך חבלה, וכל מטרתו בחייו היה להציק לאותו אדם - הוא מכה אותו, וצועק עליו, מביא עליו צרות ויסורים, ומקטרג עליו בכל קטרוג שרק אפשר. דבר זה נרמז בפסוק בירמיהו (ב', י"ט): "תיסרך רעתך" - הרעה שלך, היא בעצמה תייסר אותך. אבל בעת שאדם מודה באשמה - אותו מלאך חבלה נאלץ להשתתק. הוא כבר לא יכול לקטרג. את הרווח הזה אתה מרוויח באופן מיידי בעת הוידוי והחרטה -

הפה של מלאך החבלה נסתם מידי! גם הרמח"ל וה"אור החיים" הקדוש מביאים פרוש זה על הפסוק (ישעיהו ס"ד, ו'): "ותמוגנו ביד עווננו", כלומר, העוון שאנו עושים הוא זה שממוגג אותנו, הרעה של האדם - היא המייסרת אותו, לא הקב"ה. ובעל ה'חרדים' מוסיף ואומר, שעל ידי זה שהזדון נהפך לזכות, גם המלאך נהפך למלאך ואז אין מי שיכנה.

משל למה הדבר דומה? אתה נוסע, ומולך נוסע מישוהו. הסחת את הדעת לרגע, לא נתת זכות קדימה ו... הרכב שלך נכנס בו. האוטו היקר שלו ספג מכה רצינית. הוא כועס מאוד, יוצא אליך ומתחיל לצעוק. לוקח פרטים ופותח לך תיק. זה מלאך החבלה שלך.

נסה להגיד לו: "סליחה, אני באמת אשם. זה לא היה בסדר מצדי, ואני לא

מנסה להתחמק מאחריות. אני אפצה אותך, כמובן על כל הנזק". האם הוא ימשיך לצעוק עליך? יתכן מאוד שהוא כבר לא יצעק. היחס שלו ישתנה. התיק לא יעלם, עוד תצטרך לשלם די הרבה, אבל לפחות המקטרג יפסיק את קטרוגו.

בשונה מהנהג הנפגע, מלאך החבלה לא "אולי" יסתום את הפה מחמת וידוי, אלא בודאי יסתום את פיו. פלאי פלאים. אבל בשביל זה צריך חרטה אמיתית!

אתה יכול להיות גיבור גדול, כשאתה רחוק מהנסיין. 'אני מתחרט על מה שעשיתי, ודאי. ברור שלהבא אהיה בסדר ולא אחטא, מה

השאלה בכלל...!

אבל בינינו לבין עצמנו, אם שוב יגיע הנסיין - מה יעשה? האם לא יחזור על השגיאה שלו?

אם הוא עומד להיכשל שוב, החרטה שלו איננה חרטה אמיתית. נכון, הוא התוודה, והצהיר שהוא מתחרט, אבל לא הצטער באמת ובתמים, צער גדול ונורא על החטא. החרטה צריכה להיות עם כל הלב. וצריך גם להסיק את המסקנות באופן כל כך חזק, שאין שום סיכוי בעולם שזה יקרה שוב.

החרטה היא לא איזשהו הרהור רגעי, החרטה צריכה לגרום לכך שאם הוא יעמוד אי פעם באותו נסיון - לעולם לא יכשל בו. עכשיו תראו איזו פריבלגיה יש לנו:

כמה משלם שור שנגח?

שור שנגח בפעם הראשונה משלם חצי נזק. שור שנגח פעם שניה משלם גם כן חצי נזק. בפעם השלישית השור הופך להיות שור מועד, ומעתה ישלם נזק שלם, אם יזיק.

האם השור הזה יכול לחזור בתשובה?

אמנם אין לו חרטה, וידוי וקבלה לעתיד, אבל גם אצל שור יש רמז לסוג של "חזרה בתשובה" - אם השור יקלע שלוש פעמים למצב שבו היה בעת שנגח - שוב יראה אנשים וכו', ועל אף זאת הוא לא ינגח ולא ישתולל - יחזור להיות שור תם.

אנחנו, בני האדם, זוכים לחסד נפלא של הקדוש ברוך הוא. בורא העולם אומר: 'אינני צריך שתעמוד שלוש פעמים בנסיין. מספיק שאני מסתכל בתוך ליבך ורואה בדיוק מה קורה שם. אם אני רואה שהתחרטת באמת מכל הלב, ואתה במצב שלא תחטא שוב גם אם יבוא עליך אותו נסיון - אני סולח לך מיד'.

כמדומני שזו הכוונה בדברי הרמב"ם: "עד שיעיד עליו יודע תעלומות". הקדוש ברוך הוא יודע מה שיש בלב האדם. אחרי החרטה, הוידוי והקבלה לעתיד - אדם מגיע למצב של "לא ישוב לכסלה עוד". הוא לא צריך להוכיח את עצמו שלוש פעמים כמו השור, כי הקדוש ברוך הוא רואה ויודע מה שבליבו, ומקבל את תשובתו. על כך נאמר: "מודה ועוזב ירוחם".

בתחילת יום הכיפורים, ב"כל נדרי", אנחנו מתחילים להתוודות. כל אחד יקבל על עצמו קבלות, כל אחד בדרגה שלו - לא לדבר בזמן התפילה, לשמוע קריאת התורה, להתחזק בבין אדם לחברו... נוסף קבלה לטובה, ועוד קבלה טובה... והקדוש ברוך הוא יראה את הרצון הטוב שלנו ואת המאמצים שלנו.

(מתוך 'אריה שאג' ימים נוראים)

קנה מפטיר יונה במאה שקלים האם יכול למכרו לחברו בחמש מאות שקלים? אדם המתבייש מאוד במעשיו האם יכול להחזיר את הגזלה לנגזל מבלי להודיעו על כך?

דיני יום הכיפורים שנערכו ע"י הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א – רב ביהכנ"ס צא"י "דברי שיר" ב"ב

הקלת הצום ע"י תכשירים מיוחדים

יש סוברים שכיון שאיסור אכילה הוא כדי לקיים מצות "ועיניתם את נפשותיכם", אין נכון לעשות סגולות שונות בכדי להקל צער הצום, אולם כבר הרבה אחרונים חולקים, ואדרבה, הטעם שהתורה ציותה לאכול בעיוה"כ, ואפילו סמוך לחשיכה, כדי להקל עליו התענית, ואין איסור לקחת גולות מיוחדות שגורמות להרגשת שובע לזמן ממושך.

החזרת ממון בלי ידיעת הבעלים

שאלה: אדם המתבייש מאוד במעשיו - האם יכול להחזיר את הגזילה לנגזל מבלי להודיע לו על כך, כגון ע"י הפקדת הממון

בחשבון הבנק של הנגזל מבלי להודיעו, או במכתב אנונימי לביתו?

תשובה: אם הנגזל לא ידע מהגזילה ולא היה לו צער מכך, אפשר לעשות כן ולא חייב להודיעו או לפייסו בשביל מצות תשובה (שו"ת "אגרות משה" חו"מ ח"א ס' פ"ח או ט"ו, והגר"ש אלישיב זצ"ל, "אשרי האיש" ח"ג פרק כ' אות ח').

ויש סוברים שמ"מ

צריך לפייסו בזה שמנע ממנו רווח ממון בזמן שהממון לא היה אצלו, וכעין הירושלמי, דמי שביטל כיסו של חברו, יש לו תרעומת עליו ("כף החיים" ס' תר"ו ס"ק ז' בשם "פתחי תשובה").

הדלקת הנרות בבית ההורים

אישה האוכלת סעודה מפסקת בבית ההורים ואין לה מספיק זמן לחזור לביתה ולהדליק שם נרות, בשבתות, בכל השנה, יכולה להדליק שם משום שהוא מקום אכילה, אבל בנרות יוה"כ לא שייך הדלקה משום כבוד יו"ט, שהרי הם לא גרים שם, וכן לא שייך שם הדלקה משום שלום בית, שלא ייכשל שהרי כבר יש נרות שם, לכן לכל היותר תדליק שם בלא ברכה (בעל "שבט הלוי" זצ"ל).

הדלקת "נר בריא"

נוהגים שכל אדם נשוי מדליק נר לכל היממה (24 שעות) והוא נקרא "נר הבריא", ומספיק נר אחד לכל המשפחה, ומדליק נר נוסף לאביו ואמו שנפטרו לכפר עליהם (רמ"א ס' תר"י סעיף ד'). אם כבר נרות אלו ביום כיפור, אין לחשוש, לפי שאינו סימן רע, רק מסתמא כבה מחמת רוח, חום, או שאר סיבות טבעיות, ועכ"פ

יחזור וידליקנו במוצאי יוה"כ, ומכיוון שיש מקפידים על כך, יש שנהגו להניח נרותיהם עם נרות אנשים אחרים בביהכנ"ס (רמ"א שם, ומשנ"ב ס"ק י"ד, בשם "חיי אדם").

פירוט העבירות

מי שיודע איזו עבירה עשה במשך השנה, לכתחילה יש להתוודות עליה בפירוט, ומ"מ אפילו מי שיודע כמה פעמים עשה עבירות מסוימות, אינו צריך לפרט את מספר הפעמים שעשה את העבירה (הגר"ח קניבסקי שליט"א).

יודי בלא כוונה

האומר יודי בלא כוונה דומה לאדם שפגש בחברו ברחוב של עיר, ואמר לו 'אני מבקש את סליחתך', אותו חבר שלא הבין במה דברים אמורים, הביט בו בתימהון ושאל 'על מה ולמה?' השיבו הלה ואמר: 'סתם, אומרים שצריך לבקש סליחה'. כך אותו אדם שמגיע לסליחות ולוידוי.

קנה מפטיר יונה ומכרו לחברו

שאלה: קנה מפטיר יונה במאה שקלים - האם יכול למכרו לחברו בחמש מאות שקלים?

יסוד השאלה הוא: א. האם הוא בעלים למכור את העלייה ב. האם יש בזה משום אונאה תשובה:

א. איתא בשו"ע (ס' קנ"ג י"ב) מי שקיבל

מצוה מהקהל - לא יכול למכרה לאחר (ע"י שם). וכתב הט"ז שזה מייירי שהקהל כיבדו בחינם. אבל אם קנה מהם בדמים, הרי זה ככל קנין בעלמא ויכול למכור את הזכות לאחר (משנ"ב שם ס"ק ע"ו), ולפי"ז בנ"ד אם קיבל מפטיר יונה בתור הכרת הטוב מהקהל, כגון שהיה ש"ץ או דבר אחר, לא יכול למכרו, אבל בנ"ד שקנה מפטיר יונה - יכול למכרו אחר.

בגבי מצוות - לא שייך אונאה כלל, לפי שאין לזה מחיר, שהרי יש בתי כנסיות שמוכרים מפטיר יונה במאה ₪ ויש שמוכרים בחמשת אלפים דולרים או יותר, וא"כ לא שייך בזה אונאה.

מאה ברכות

ביום כיפור חסרות ברכות רבות להשלמת מאה ברכות, שכן בתפילת הלחש ישנן רק שבע ברכות, וכן חסר את ברכת המזון: בשעת הדחק אפשר לצאת אם מכוונים בשמיעת ברכות מאחרים, כגון: ברכת התורה וההפטר, ולענות אחריהן אמן ("מטה אפרים" ס' תרכ"ב סעיף ג'). אם יעשה את כל אלה, יחסרו לו עוד שלוש ברכות. במג"א כתוב שישלים את הברכות החסרות בברכת הריח

פושע מסוכן מתהלך בחוצות קריה, עושה ככל העולה על רוחו כאילו אין דין ואין דיין. אם לא די בזאת, מסתבר שהפושע הינו מומחה בינלאומי בבריחה, וכל מאמצי המשטרה לשים עליו את ידיה - עולים בתוהו...

על טענתו הניצחת של פושע מסתורי שהביאה לזיכיון,
ועל בית כלא חשוך עם תנאים מחפירים • כך נתכונן ליום כיפור הבעל"ט

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

לפני ה' תתהו!

עודנו שרויים תחת הרושם הכביר שהותירו בנו ימי ראש השנה, בהם עמדנו נרגשים בתפילות הנשגבות של היום, והתחננו מקירות ליבנו כי אבינו שבשמים יראה את ליבנו הנפתח והמתגעגע, יקבל אותנו באהבה ויעניק לנו מטובו. אנו בטוחים כי אכן נכתב לשנה טובה ומבורכת, ומייחלים כי נזכה לראות את הטוב הרב שזכינו בו בימים נעלים אלה.

עתה, בהתרגשות ובדריכות, סופרים אנו את השעות לקראת היום הקדוש בשנה, יום הכיפורים. יום בו נתעלה, ליבנו יטהר ונפשנו תזדכך. ביום אחד, נתעטף בבגדי לבן ונתנתק מצורת החיים היומיומית, נשכח את התענוגות הגשמיים לצד הדאגות הרודפות, ונתכנס ליממה שכולה קדושה ואצילות, שכולה מלאה באויר פסגות צלול של חיי רוחניות נעלים. ביום הזה נכבס את כל חטאי העבר, נאפס את כל כתמי ההיסטוריה, ובתשובה מאהבה - נהפוך אותם לזכויות כבירות!

"כי ביום הזה יכפר עליכם" - ויטהר את ליבנו לעבדו באמת!

לכן אנו פותחים את היום הזה מתוך התלהבות ושמחה, באמירת הברכה 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. בדמעות אושר והתרגשות גואה נברך את הברכה, המבטאת את שמחת ליבנו לנוכח הזכות הכבירה שרק אנו זכינו לה. אין עוד אומה בעולם, שמלכה נותן לה הזדמנות למחוק את כל חטאיה כלפיו ביממה אחת של תשובה ותחנונים. אנחנו זכינו, ועל כך אנו מודים! כי מי שמוחל וסולח לנו, אינו רק מלך, אלא גם אבא.

ומול אבא - הכל נראה אחרת... לאבא יש רחמים מובנים על בנו, לבו מלא באהבה לבניו, ויהי מה. אהבתו האמתית אלינו, שוטפת כל חטא, מנקה כל עוון ומעניקה אינספור מתנות יקרות! כל מה שאנו צריכים, זה לחוש כבנים שחטאו לאביהם, להתחרט, ולחזור ולהתרפק על אבא שבשמים. לקרוא לו שוב ושוב בשם 'אבא', להזכיר אהבת אמת, לעורר את מעלתו הנדירה.

את הסוד הזה חשף הרה"ק מקוברין זי"ע בביאור מדוע אנו מקדימים לרשימה ארוכה של בקשות את המילים 'אבינו מלכנו', ולא מסתפקים בלומר פעם אחת בתחילה ואחר כך להקריא את כל הרשימה. כי עיקר מטרתנו בבקשות הרבות והנרחבות הללו - לזכות לומר שוב ושוב 'אבינו מלכנו', לעורר ידידות, לקרוא באהבה, להזגיש את המילה 'אבא'... הבקשות חשובות, אך הרבה יותר חשוב לנו לזעוק מתוך געגוע:

'אבינו מלכנו, אבינו מלכנו - כי אנו בניך ואתה אבינו! כשאנו מתפללים, אנו לא רק מבקשים. אנחנו מתחברים, מתחבקים ומתרפקים, על אבא שבשמים. אנו חוזרים וקוראים לו 'אבינו' כדי לזכור ולהזכיר את היחס יוצא הדופן שיש בינינו - שהוא אבא, ואנו בניו, ואנו כה נרגשים ומודים על כך. רק בזכות היחס האבהי שלו, זוכים אנו להתכבס ולהיטהר ביום הכיפורים, ולזכות ברוח נקיה וזכה, אפופת טוהר עילאי, שתלווה אותנו לשנת תשע"ח מבורכת ומאושרת!

עיסקה עם אבא...

היה זה במדינה שקטה, אולי אפילו נידחת. בתחילה היו אלו שמועות, אך עם הזמן הלך החשש והתבסס, עד שתפס את הכותרות הראשיות: פושע מסוכן מתהלך בחוצות קריה, עושה ככל העולה על רוחו כאילו אין דין ואין דיין. אם לא די בזאת - מסתבר שהפושע הוא מומחה בינלאומי בבריחה, וכל מאמצי המשטרה לשים עליו את ידיה - עולים בתוהו...

הפושע הפך למבוקש מספר 1 במדינה, תמונתו הופצה בכל רשתות התקשורת, והמושל הבטיח פרס כספי יקר ערך למי שיביא לחשיפתו. בסופו של דבר, התקיימה גם בפושע הזה האימרה 'סוף גנב לתליה', כאשר אחרי כמה שבועות הוא נמצא, נעצר, ונשפט. משפטו היה מרתק: כתב האישום היה ארוך וחרגי בכל קנה מידה, והכיל מגוון רחב של עבירות חמורות, עד שניתן לומר כי לא

היה סעיף בחוק שהנאשם דילג ולא עבר עליו כמה וכמה פעמים... רגע לפני הקראת גזר הדין, ידע הנאשם מה עתיד לקרות. עורכי הדין היו פסימיים, האווירה נטתה לחובתו, הוא כבר הבין שלא יצליח לצאת מהמשפט הזה בחיים... לפיכך, נקט בטקטיקה מעניינת, וביקש לדבר עם המושל בדחיפות, כי מידע יקר יש לו עבורו...

אנשי המושל לא מיהרו להשתכנע, אך בסופו של דבר, כשהבהיר שוב ושוב כי מדובר במידע יקר ערך עבור המושל, נקבעה הפגישה. הנאשם הגיע אזוק בידי וברגלי, ונעמד מול המושל, שכבר היה סקרן ומרותק. ואז פתח הנאשם ואמר:

'כבוד המושל, תשמע חדשות מעניינות: נכון יש לך בן שמסתובב עם אנשי עולם הפשע?'

המושל היה המום. פניו החליפו צבעים, פיו נאלם לרגע, וראשו נזרק לאחור בחוסר שליטה. 'זה לא יכול להיות...' מלמל בגמגום,

זה לא יתכן... איך אתה יודע על זה?! - שאל בחוסר אמון.
 'אני יודע גם יודע' - השיב הנאשם בחיוך בלתי מוסתר, הוא ידע היטב כי הוא מכון לנקודה הרגישה ביותר של המושל. 'הוא גבוה קצת, עיניו חומות... הוא גם כשרוני לא קטן... נכון?' -
 עיניו של המושל נפקחו לרווחה, תיאור בנו העלה בו דמעות. תדמית המושל הקשוח נעלמה ואיננה, עם הזכרת בנו - הוא הפך לרך ורחמן... קולו נשבר, גוש עלה בגרונו כשנזקק לטובות הנאשם כדי לברר את גורל בנו. 'ומה קורה אתו? היכן הוא היום?' הוא מתגעגע אליי? מה מצבו?
 המושל ירה את השאלות בסקרנות מהולה בגעגוע לבנו האהוב, שנעלם לפני 40 שנה ובחר לו חיי פשע דלוחים. 'אנא, ספר לי...' - התחנן המושל בדמעות, 'אינני עומד בזה...'
 בדיוק לרגע הזה חיכה הנאשם: 'תשמע, אני מכיר אותך, אנחנו באים מאותו עולם, הוא דווקא היה חבר טוב שלי!' -
 'מה?!' - שאג המושל המופתע. 'אתה מכיר אותו ממש מקרוב? היכן הוא? מה שלומו? האם הוא רוצה לשוב אליי?'
 הנאשם חיך, התוכנית עובדת היטב...
 'תשמע, אדוני המושל, אני מציע לך עיסקה: אתה סוגר לי את כל התיקים, מנקה ומוחק את כל העבר שלי, ובתמורה - אני חוזר למוטב וגם מחזיר את בן יקיר מביצת העבריינות, היישר לטרקלין החם והנעים. כי רק אני יודע שגם הוא כבר מתגעגע אליך...'

הסוהרים לא נתברכו ברחמים, והחליטו להקשות עוד על האסירים ושלחו את מזונם בצירוף כלים לא לגמרי מתאימים, כך הגיעה קערת מרק מלווה במזלגות,

אך שמע המושל את ההצעה, ומיד קפץ ואמר: 'גורו! זו עיסקת חיי! התיק שלך מחוק ומחול, אתה פותח דף חדש בחיים בלי שום ענישה, ואתה מביא לי את בני, אבל היום!' - אמר באושר ובהתרגשות. 'הידד!' - קרא לעבר יועציו, 'היום אני מקבל בחזרה את בני האהוב! מהיום אשוב לראותו עמי חי ופורח בארמוני! בימים אלו, עורך כל אדם את חשבון נפשו, עובר על ימי השנה החולפת, בודק האם התפלל בכוונה, האם השתמש במתנת הזמן וניצל אותה, היטב, האם כל דיבוריו היו כהלכה, האם קבע עתים לתורה כראוי, האם התייחס לזולתו בכבוד ובהערכה, והאם לא חטא בבין אדם לחברו או בבין אדם למקום...'

המסקנות עלולות להיות לא נעימות - בכל תחום יש מה לשפר, בתחומים רבים ניכרת שממה רוחנית... אוסף כתמים לא נעימים, חטאים מצחינים, עבירות שלא היינו רוצים שיתבטאו בהיסטוריה שלנו, אבל הן כאן. ואנו יודעים כי כל זה עולה על כף המאזניים, ומכריע את דינו לשנה שלמה - ואין פלא כי הפחד מחלחל בליבנו. כדלים וכרשים אנו דופקים בדלת, ומחפשים דרך להתמודד עם ההיסטוריה הלא נעימה הזו, וגם לזכות בשנה טובה...
 ברגעים אלה, פועלים אנו כמו אותו נאשם. מתייחדים עם המלך - מלכו של עולם, ואומרים בדמעות חרטה: 'אבא יקר, נכון שההיסטוריה מלוכלכת וכואבת, ואני יודע שאינני זכאי לכלום,

כי לפי מעשי - מצבי בכי רע. אבל אני מבקש כי תמחק את כל התיק שלי, תנקה את ההיסטוריה, תאפס את כל העבר שלי ותהפוך את אשמותיי לזכויות, ובתמורה - - -
 בתמורה אני משיב לך את בן האובד - אותי! הלא אני בן יחידך, ואתה אבי אוהבי... כמה הייתי שואף וחפץ לחיות תמיד בצילך, אך התרחקתי ולבי שבור, אני מלא בגעגועים לשוב אליך... ומי כמוך - אבא יקר, חפץ שבניך ישובו אליך, אתה רוצה לקבלם בתשובה ובאהבה... אז אנא, אבא אהוב ויקר, מחוק ברחמיך הרבים את כל חטאינו, ותקבל אותנו באהבה בחזרה לחיקך!'

כיצד להתמודד עם החושך?
 התא הקטן היה צפוף וטחוב. ריח לא נעים שלט בו, וגם יצורים קטנים ועוקצניים הסתובבו בו בחופשיות. בתוכו, כאובים וצפופים, ישבו שלושת העבריינים שנכלאו כאן עד להודעה חדשה...
 אך הצפיפות והטחוב, הסירחון והזוחלים, נחשבו לבעיה הקטנה. קשה מכל היתה העלטה הסמיכה, האפילה ששררה בתא בכל שעות היום והלילה. מדי בוקר נפתחה הדלת כדי חרך צר, הושלך מעט אוכל פנימה, ומיד נטרקה הדלת במהירות בקול שקשוק מפתחות, והחושך המוחלט שב לשליטה מלאה...
 קשה לשרוד בתא כלא צפוף ומחניק, קשה עוד יותר לעשות זאת בחושך כה סמיך ואימתני... בנוסף לכך, הסוהרים לא נתברכו ברחמים, והחליטו להקשות עוד על האסירים ושלחו את מזונם בצירוף כלים לא לגמרי מתאימים, כך הגיעה קערת מרק מלווה במזלגות, כשרק מצקת ענקית אחת הוצמדה לקערה. כך הוגש להם לאסירים האומללים עוף, כשכלי האוכל היו מערר ומברשת...
 בכל יום, נדרשו האסירים לשפע יצירתיות, כדי להצליח לאכול מהמזון בכלים המשונים הללו, ועוד בחושך מוחלט. חוש המישוש עמד להם לעזר, דרכו זיהו מדי יום הן את המזון והן את הכלים, וניסו לחבר ביניהם. אלא שרק שניים מהם התברכו בחוש מישוש מחודד, ואילו האסיר השלישי - ממש לא הצליח להסתדר...

הוא ביקש מהם לסייע, ואחד האסירים נחלץ לעזרתו. מדי יום ניסה ללמדו פרק בהלכות מישוש באפילה, כיצד תופסים את הכלי במרכזו, ממששים ביד לכיוון הקצוות, עד שמבינים מה הידית ומה החלק הנוגע באוכל. אחר כך ניסה ללמדו להבחין בין התחושה העוקצת של מזלג משונן, לבין התחושה החלקה של כף, ועד לתחושה הכואבת של סכין חדה...
 במשך כמה שבועות, ניסה האסיר 'החכם' ללמד את חברו, אך הסוהרים היו מחוכמים ויצירתיים ממנו. ביום בו הבין האסיר מהו שניצל וכיצד הוא נחתך - החלו הללו להגיש דווקא מרק, שנשפך על האסיר הטועה, וניצוצותיו הגיעו גם לשני חבריו הנרטיבים...
 ביום בו הבין המסכן כי מרק נאכל בכף ואין לזהותו - החלו להביא פסטה, שהחליקה מהכף בקלות והפכה לעיסה דוחה על רצפת התא...

הימים חולפים, והאסיר המלמד כמו האסיר הלומד, הפכו מתוסכלים. כל יום מגישים כלים אחרים ומזון שונה, והם אינם מצליחים להדביק את הקצב וללמוד את הפרטים לאשורם... האסיר ממשיך להיחתר, חבריו ממשיכים להתלכלך, המזון לא מגיע לפיו, הוא נותר רעב, ונכשל בנסיונות הלמידה פעם אחר פעם...
 התסכול הרב, הוביל את האסיר 'החכם' להתרעם על האסיר הנוסף השווה עימם, ופנה אליו בטרוניה: 'הרי שלושתנו כאן בתא, אני ואתה סובלים יחדיו מבורותו וטעויותיו של חברנו לתא, ולכן אני מנסה להתמסר ללמוד כיצד למשש, כדי שגם הוא יוכל איכשהו להסתדר בעלטה הנוראית ובחושך המוחלט השורר כאן. אך אני נושא בעול הזה לבדי - - -

וכך אמר המדריך עם הכובע-טמבל: "ביום כיפור אנו צמים, אך זהו צום שמח, כי מכפרים בו את כל העברות שלנו. אבל בעצם זה יום שמח, יום של מחיקת הטאים..."

ואני התרגשתי, והודעתי. הודעתי שהאמת האמתית הזאת אינה כה פשוטה ושורשית אצלי, עד שאם אני שומע אותה, בפשטות חניינית, מאדם זר לי, לפחות לפי חולצתו ומכנסיו הקצרים, אני כה נרגש.

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

ב'בין הזמנים' לפני כמה שנים נסענו לעיר דוד ולנקבת השילות. ההליכה בתוך השילות מיוחדת ומרתקת. חושך, מים ופנסים, בשילוב שירים שמחים, הוא מתכון לטיול מהנה. אך אני התרגשתי במיוחד ממשפט אחד פשוט של המדריך. המדריך חשב כובע-טמבל, כזה שלבשו החלוצים בעבר. הדרכתו ההיסטורית לוותה בהקראת פסוקים מהתנ"ך, הקשורים לעיר דוד, לירושלים העתיקה ובית המקדש. המדריך תיאר בפרוטרוט, מתוך התנ"ך, צום שקבעו בני ישראל, לאחר נבואת ירמיהו על החורבן, והוא אמר שבפסוקים עצמם לא מוזכר האם היה זה צום עצוב, כמו צום תשעה באב, שהוא צום שנועד לאבל וצער, או צום שמח, כמו יום כיפור, שנועד לחזרה בתשובה. וכך אמר המדריך עם הכובע-טמבל: "ביום כיפור אנו צמים, אך זהו צום שמח, כי מכפרים

בו את כל העברות שלנו. צמים, כדי לעשות חשבון נפש ולחזור בתשובה, אבל בעצם זה יום שמח, יום של מחיקת טאים..."

ואני התרגשתי, והודעתי. הודעתי שהאמת האמתית הזאת אינה כה פשוטה ושורשית אצלי, עד שאם אני שומע אותה, בפשטות חניינית, מאדם זר לי, לפחות לפי חולצתו ומכנסיו הקצרים, אני כה נרגש.

והרי זה כה נכון. "אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים". הקב"ה, אבינו אוהבנו, רוצה לטהרנו, למחול על עוונותינו ביום הכיפורים. שמחה!! אחד מהדברים המתוקים שקיבלתי מהקב"ה במתנת חינוך, היתה הזכות להשתתף בעריכת ספר "העקידה", יצירתו הנודעת של החכם השלם והקדוש רבי יצחק ערמא זיע"א, שכל הקדמונים מצטטים מדבריו בקביעות, אלפי (!) פעמים. כשלמדתי את דבריו הקדושים של "העקידה" על חטא מי מריבה, התרגשתי עד מאד והבטחתי לעצמי לשתף אתכם בדבריו המופלאים, המסייעים לעבודת התשובה.

"העקידה" מצטט את דברי אחד מגדולי החכמים, הקובע שהקב"ה היה חייב לבוא בעולמו לפחות אדם אחד שלא יחטא לעולם בשום חטא. לא יתכן, כותב אותו חכם גדול, שהקב"ה לא "יצליח" לבוא ולו יהודי אחד בעולמו שלא יעבור עברה. כי אם באמת לא היה ולא יהיה אדם שכזה, אם כן מדוע בא אלוקינו בתביעה לבריותיו ומבקש מהם שלא לחטוא. והרי כולם, ללא יוצא מן הכלל, חוטאים, ואם כן, מוכח שעצם יצירת האדם מחייבת אותנו לחטוא. מסיבה

זו, טען אותו החכם, בהכרח שמשה רבינו לא חטא לעולם, וחטא מי מריבה, הכאת הסלע, לא נחשב כלל לחטא אמתי. "העקידה" חולק עליו בנחרצות. הוא מצטט את הפסוק "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" וקובע שההבדל בין אלוקים לאדם הוא בכך שאדם הוא יצירה גשמית, ויצירה גשמית מחויבת למעוד, ליפול ולחטוא, ולו פעם אחת בחיים. "לו היה בעולם אדם שלא יחטא לעולם, הרי בהכרח שהוא אינו אדם, אלא יצירה רוחנית", קובע "העקידה". אם כן, מדוע הקב"ה בא בתביעות לחוטאים, הרי הם לכאורה, היו "חייבים" לחטוא מעצם טבעם כבני אדם? על כך משיב "העקידה" שהקב"ה בא בטרוניה על גודל החטא וצורתו. נכון הוא שהיית מחויב לחטוא, מעצם היותך בן תמותה גשמי. אך ביכולתך היה לחטוא חטא קטנטן. חטא הנובע מטעות בשיקול הדעת, כפי שאירע למשה רבנו, אך לא חטא הנובע מתאוות או ממידות רעות. גם אם האדם "מחויב" לחטוא מעצם טבעו, עדיין יכול הוא לסנן את חטאיו ולא להתגעל ולהתפלש בעפר החטאים הבזויים, או בחטאים שהיה יכול להתגבר ולא לעבור עליהם.

ולכן, כותב "העקידה", כיוון ש"אדם" וה"חטא" הם שני דברים החייבים לצעוד יחדיו, לפחות פעם אחת בחיים, לכן נתן הקב"ה את התשובה, בה יכול כל אדם לשוב מחטאו ולמוחקו.

"העקידה" מסביר שהאדם, מעצם היותו מגושם ולא רוחני לחלוטין, מחויב לחטוא ולהתרחק משורשו העליון, ובכדי לאזן ולמחוק את הריחוק הזה, ברא הקב"ה את התשובה. החטא הוא מחויב המציאות, וגם התשובה שכנגדה היא דבר מתבקש וברור. וכשאנו מרגישים ריחוק נוראי וצער, וגם הרבה יאוש, על שלא הצלחנו לעמוד בכל המשימות שהצבנו לעצמנו במשך השנה, עלינו לשנן שאנחנו לא מלאכים. אנחנו בני אדם, העשויים מחומר ומדם, מלב, עור ועצמות. אדם חוטא, ולכן צריך לשוב בתשובה.

"אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעֶפֶר. יְסוֹפוֹ לְעֶפֶר. בְּנִפְשׁוֹ יִבֵּי אֶלְמָו. מְשׁוּל כְּחֶרֶס הַנֶּשֶׁבֶר. כְּחֶצִיר יִבֵּשׁ. וְכִצִּיץ נֹגֵל. כִּצֵּל עוֹבֵר. וְכַעֲנָן כְּלָה. וְכִרְחוֹם נוֹשָׁבֶת. וְכֶאֱבֶק פּוֹרֵחַ. וְכִחְלוֹם יִעוֹף", ומבהיר "העקידה" שאכן, זוהי מציאות האדם. עפר, חציר יבש, אבק פורח וחלום יעוף, ולכן הוא חוטא ומתרחק משורשו העליון. וריחוק זה הוא זה שיצר את מציאות התשובה.

...

"יעיד עליי יודע תעלומות" - מה יעיד?

גם בין האנשים הקרובים ביותר, כמו הורים וילדים ובני זוג, אין זה אומר שאם רבנו והתפייסנו בתמים וברצינות, אזי שוב לעולם לא תתפתח בינותינו מריבה חדשה. הטבע האנושי אינו אמור להשתנות גם לאחר הפיוס ואנו יכולים שוב ושוב, אולי אפילו בעוד חודש, ליפול שוב אל זרועות הריחוק האיומים.

המנסה לשקר כביכול את ה' ולתת לו "תחושה" שהנה הוא שב בתשובה, בעוד שאוטוטו הוא שב לחטוא. או שהוא סתם טיפש, החולם חלומות באספמיא שהנה, מכאן ואילך הוא לא יחטא יותר אף פעם), אך הקב"ה יודע תעלומות יודע שיש כאן פיוס אמתי ותמידי. כי מצדו רוצה היהודי ומקווה בכל ליבו שלא לשוב לחטא לעולם, והוא מקבל על עצמו להיטיב את דרכיו, והקב"ה עצמו רואה את הרצון הזה, האמתי, שלא לשוב לחטא לעולם, ולכן תשובתו מתקבלת.

וכך חידש לנו ה"שפת אמת": "שאף על פי שאין אדם יכול להטות עצמו לגמרי לתשובה, אף על פי כן מועילה היגיעה להטות את הלב, במה שאינו ניכר לאדם עצמו. וה' יתברך עד על תשובה זו. וזהו גם כן לשון הרמב"ם "שיעיד עליו יודע תעלומות" - פירוש: יודע תעלומות אף מה שנעלם מעיני האדם עצמו!"...

היהודי השב בתשובה חזר בתשובה שלמה בפני בוראו. רצונו הטוב היה מושלם בעליל, בתכלית השלימות. וגם אם להבא יקרה, חלילה וחס, שיחטא הוא שוב, הרי זאת כבר מרצון חדש, מנקודה חדשה שלא היתה בו כלל בשעת התשובה. הרצון שלנו בשעת התשובה היה באמת כנה ואמיתי, ואחר כך? אחר כך נכנסה ביהודי רוח שטות חדשה, רוח עוועים שלא היתה בו מקודם, והוא חטא חטא חדש, שאינו קשור כהוא זה לחטאיו הקודמים, עליו שב בתשובה ביום כיפור.

אנחנו סבורים שתשובתנו לא טובה, כי יתכן, ואולי אפילו בטוח, נחטא בעתיד? הקב"ה עצמו מעיד עלינו שתשובתנו טובה וששבנו אליו באמת ובתמים!!!

...

אך כמובן, לאחר כל דברי הניחומים וההסברים, עלינו לשוב באמת בתשובה ולהשתפר, להשתפר ולהשתפר. אין ספק ששומה עלינו להיות עובדי ה' בכל התחומים ולא להסתפק במועט. אך מאחר שקשה לנו להתהפך ביום בהיר אחד, לכן נתקדם אט אט. אי אפשר להישאר תמיד באותה המשבצת. עלינו להציב לעצמנו מספר יעדים ברורים ונחרצים ולהתקדם בהם בבירור ובבהירות. נתחיל לקחת נושא אחד קטן הטעון שיפור בבית, נושא אחד קטן הטעון ליטוש בכולל או בעבודה, ועוד נושא אחד קטן הקשור לתפילה או לתורה, לברכות הנהנין או למידת הכעס או הגאווה, העקשנות או הויתור, ולהתקדם בהם, בעקביות. ניפגש בכל ראש חודש עם עצמנו ונחשוב האם התקדמנו מחודש שעבר. האם אנו טובים יותר בחודש חשוון מבחודש תשרי ובחודש כסלו מחודש חשוון, וכך נתקדם ונתקדם.

מסכן הוא האדם שבראש השנה התשע"ט יבדוק את עצמו ויראה שהוא לא התקדם בכלום במהלך השנה. וכמה מאושר הוא האדם שיביט לעצמו במראה הפנימית ויראה שהנה, השנה כעסתי פחות, בירכתי יותר בכוונה ברכת "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" או "אלוקי נשמה", לא קראתי עיתון בשבת קודש, לא דברתי לשון הרע בין שש לשבע, הוספתי חצי שעה של לימוד בכל ערב ולמדתי רבע שעה ראשונה בסדר ג' ברציפות. מאושר יהיה האדם שבמהלך השנה הכין לעצמו יעד, יעד לא גדול אך יציב, ועמד בו. כך הוא ממשיך ומחזק את הקשר שלו עם ריבונו של עולם, ואומר הוא לו, לאבא: "אָנוּ עֲמֵךְ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ. אָנוּ כְּנִיךְ וְאַתָּה אֱבִינוּ. אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדֹנָינוּ. אָנוּ קֹהֲלְךָ וְאַתָּה חֻלְקֵנוּ. אָנוּ נִחְלָתְךָ וְאַתָּה גִּזְלָנוּ. אָנוּ צֹאֲנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ. אָנוּ כְּרֶמֶךְ וְאַתָּה נוֹטְרָנוּ. אָנוּ פְּעֻלָּתְךָ וְאַתָּה יוֹצְרָנוּ. אָנוּ רְעִיתְךָ וְאַתָּה דֹדֵנוּ. אָנוּ סִגְלָתְךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ. אָנוּ עַמְּךָ וְאַתָּה מֶלֶכְנוּ."

--- גמר חתימה טובה!

ואם כן, כיצד מתיישרים הדברים עם דברי הרמב"ם בהלכות תשובה הקובע לנו שעל החוטא לעזוב את חטאו ולהסירו ממחשבתו ולגמור בליבו שלא יעשה עוד, עד ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם"? האם הרמב"ם בא לרחק אותנו חלילה, מעבודת התשובה ולייאש אותנו כבר מההתחלה? ה"חידושי הרי"ם" מגור זצ"ל כותב ("מאמרי חנוכה") שלמרות שהרמב"ם כותב את דבריו החמורים והנכונים, הרי ש"חסו חז"ל על נשמת ישראל לכל ידח ממנו נידח, ולכן תיקנו שגם להגרועים והשפלים המושלכים ארצה, יזרח בהם אור שיוכלו לשוב לפני ה' בתשובה שלמה". וכותב ה"חידושי הרי"ם" דבר מחודש ולא מפורסם, ואלו דבריו, מילה במילה: "והגם שכתב הרמב"ם ז"ל שצריך לשוב עד שיעיד עליו בעל התעלומות שלא ישוב לכסלו, מכל מקום מועילה התשובה מדרבנן", עד כאן לשונו. חידוש חדש של הרבי הראשון לבית גור. מדרבנן התשובה מועילה גם ללא "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לאותו החטא לעולם"!!!

ואולם הרבה מחכמי הדעת הסבירו את הרמב"ם בצורה אחרת. כל אחד הסביר אותו בסגנונו הוא, בשפה וב לשון אחרת, אך כולם מתכוונים, בעצם, לרעיון אחד. בישיבות מקובל להסביר שהרמב"ם מתכוון לכך שבאותו רגע התשובה, ברגע שהאדם מרומם וקרוב לבוראו, יכול הקב"ה להעיד עליו שאם רגע זה ימשך הלאה ויעמוד הוא ברמתו הנוכחית, אכן לא ישוב הוא לחטאו לעולם. מהגאון רבי יוסל שרייבר שליט"א שמעתי, ב"חומש- שיעור" בישיבת מהרי"ל, שכוונת הרמב"ם הוא בדיוק כמו שאתה מצפה מבקשת הסליחה של חבר שלך. כשחבר שלך עשה לך דבר רע, העליב, פגע בך או עשה לך עוול, והוא מגיע לבקש ממך סליחה- אתה לא מצפה ממנו שבעוד שנה הוא לא יעליב אותך שוב. אתה גם לא מצפה ממנו שזהו, מכאן ואילך הוא יהיה אדם שונה לחלוטין, מלאך ונופת צופים שלא יפגע בך לעולם. אך אתה מצפה ממנו שיבקש ממך סליחה בכל הרצינות ולא יתכוון כעת, בשעת הסליחה, לפגוע בך בעתיד. כעת, מסביר הגר"י שרייבר שליט"א, האדם מתכוון לבקש סליחה במאת האחוזים, בלי שום רצון, אפילו קטנטן, אפילו פצפון, לשוב שוב אל החטא. כשאנו עומדים לפני ה' ומבקשים סליחה אנחנו באמת, בשיא הרצינות והכוונה, לא רוצים לשוב ולחטוא, גם לא בכ' כסלו, ח' טבת וי"א שבט.

המשפיע החסידי הנודע הגה"צ רבי אברהם צבי קלוגער שליט"א מציב את השאלה הקשה, הכואבת, המנקרת לנו בכל חלק מחלקי המוח: הרי אם חלפה עברה עלי השנה האחרונה ושוב נפלתי באותם הדברים, שוב חטאתי ופשעתי בלי להתקדם, אז התברר בעצם שהתשובה של יום הכיפורים הקודם לא היתה תשובה אמיתית. הלא כן? הנה עכשו, לאחר שנה נוספת של חטאים, גיליתי שהתברר שהקב"ה לא העיד בי שלא אשוב לאותו החטא לעולם, שהרי שובתי בדיוק לאותו החטא. אם כן, כל התשובה של יום הכיפורים שעבר, ושל זה שלפניו וזה שלפניו, היתה שקרית, נבובה וחסרת תוחלת ותועלת? האמנם? האם יתכן, שואל הגר"א צ' קלוגר שליט"א, שהתנאי של הרמב"ם ש"עד שיעיד עליו יודע תעלומות", בא להרחיק אותנו מהתשובה, בבחינת "לא שבקת חיים לכל בריה" או דווקא לקרב ולהאיר את עבודתנו?!

אך האמת היא, כותב הרב קלוגער, שבאמת שבנו בתשובה שלמה גם בשנה שעברה, גם לפני שנתיים, וגם לפני שלוש שנים. היהודי קשור להקב"ה בקשר איתן ואמיץ והוא השלים עם בוראו עכשיו בהשלמה מוחלטת, בה לא רוצה הוא לחטוא לעולם, לעולם! ואדרבא, לפעמים, אולי אפילו בדרך כלל, האדם מתייאש גם בתוככי התשובה (והושב לעצמו שהוא עצמו שקרן או הדיוט,

לרגוע ושלו. וכשזה קורה - הוא מגלה שם שכנים נרגנים, שמעמידים אותו בנסיגות קשים ביחסו אליהם, מדי יום ביומו... ככל שאנו מתמודדים מול הנסיגות - יצרנו הרע מתגבר ומתחדש, מתחכם איתנו, מעמיד אותנו בנסיגות חדשים שלא הכרנו בעבר, וכפי שאמרנו חז"ל: 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום'!

לכן, המשימה הראשונה שלנו, היא להאיר את אפלת היצר. להכניס אור לתוך עולמנו, אור שיניס את הבלבול, יבריח את הנסיגות, יעניק לנו כוחות להתמודד מול תעתועי היצר והתחכמויותיו. האור הזה הוא בר השגה, והוא - אור התורה!

המאור שבה מחזיר למוטב, מאיר את חיי היום יום, פותח אלומה בוהקת על חיינו, ונותן לנו את הכוחות להתמודד. מול אור התורה - כל כליו של היצר לא יצליחו, כל בלבולו יירתעו לאחור. יהודי שמחובר לתורה ומתחזק בתורה - הוא איתן בהרבה, עמיד ומבוטח, שמחת החיים שלו מגינה ומצילה אותו מכל נסיגות היצר!

את יום הכיפורים נפתח בהתרפקות על ספרי התורה, בבקשת סליחה כי לא השתמשנו בכלי הזה מספיק, כי לא הסתייענו בו במידה מספקת כדי להתמודד ולהתגונן. את בקשת התשובה אנו פותחים במילים 'השיבנו אבינו לתורתך' - כי כשנשוב לתורה ונתחזק בה - יהיה לנו הרבה יותר קל כל ההמשך: 'וקרבנו מלכנו לעבודתך', כמו גם לזכות ל'והחזירנו בתשובה שלימה לפניך'...

בעומדנו בימי התשובה ותיקון המעשים, כשכל לב יהודי רוטט בהתרגשות וחוזר בתשובה על חטאיו, רצוי שנזכור את המשל הזה, אותו סיפר הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כדי שנחפש את הדרך לקדוח החוצה ולמצוא קצת אור, את אור התורה.

למה שלא תתנדב לסייע?! - מחה האסיר 'החכם', 'הרי אתה רואה שאינני עומד בקצב, הסוהרים הללו מתחכמים ומביאים מזונות וכלים ממינים שונים עד שאנו מתבלבלים שוב ושוב, מדוע אתה לא עוזר לי ללמד את המסכן? אולי הגיע הזמן שתפסיק לגרד את הקירות בשעמום, ותסייע לי ללמד את חברנו איך להסתדר בעזרת חוש המישוש?!

השיב לו האסיר: 'אתה אולי מורה טוב, אך אני אספר לך מה אני עושה לפתור את הבעיה, ותגיד לי את חוות דעתך... אתה מנסה ללמד אותו להסתדר בחושך, אך כל עוד כה חשוך כאן - לעולם יצליחו להתחכם איתנו ולהגיש לנו כלים לא מוכרים, מזון לא מזוהה, והתוצאות לא תאחרנה להישפך ולכללך... במקום זאת, אני עובד במרץ לקדוח חור קטן שדרכו ייכנס אור - - -

תגיד לי אתה אם אינני צודק: הרי ברגע שיחדור לכאן קצת אור - כל הנסיגות לבלבל אותנו לא יועילו! אנחנו נזהה כל כלי, נכיר כל מנה, ונסתדר מצויין, בלי חוש מישוש וכלי למידה מורכבת! אם ייכנס לכאן אור - איש לא יצליח לבלבל אותנו יותר! האם לא חכם יותר לפעול כמוני?!

אנחנו מצויים כאן, בעולם הזה, והסוהר המציק לנו הוא היצר הרע. הוא מחשיך את הסביבה, מתחכם, לא חדל מנסיגותיו להכשיל אותנו, לגרום לנו להתלכלך... אנו מנסים לשמור את העיניים, ובטוחים כי אם רק נשנה את צורת הנסיעה בבוקר - יקל עלינו להתמודד. אך אז מגיע היצר היצירתי, ומציב מראות אסורים גם בדרך החדשה...

יהודי בטוח שאם רק יעבור לדירה גדולה ונעימה - הוא יהפוך

ואיני סולח לעצמי על התשובה שהשבת?!

כך סיפר, ואני תמהתי: תשובה שנונה היא, על מה החרטה והצער? הזדעזע: "האם אינכם מבינים?" הזדעק. "איזו יומרה, איזו עזות פנים היתה זו מציד?!

"איך העזתי לחשוב שכאשר המשיח יבוא ובית המקדש יבנה והעבודה תתחדש, יניחו לי להיות במחיצת החפץ חיים הקדוש?!"

על חטא שהטאנו לפניך בריצת רגליים להרע

אדם ביקר בפריז, בצרפת. רעב היה, מצא בפלצל מסעדה כשרה. השלט הראה שהמחירים גבוהים, אבל בתחתיתו היתה מודעה: "היום תשלם, מחר בחינם". חשבון מהיר הראה שזה כדאי. ישב ואכל לשובע, ושילם במיטב. למחרת הגיע, והזמין אותו תפריט. הבהיר המלצר: "אתה רואה את המחיר?!"

תמה. אתמול לא הזכיר זאת, ומה פתאום היום. הבהיר: "כן, אבל אני רואה גם את הכיתוב מתחת: 'היום תשלם, מחר בחינם'."

אתמול סעדתי ושלמתי. היום בחינם, אפוא?

חיך המלצר: "לכן שאלתי, כי השלט קבוע כאן. כל יום אנו אומרים: היום תשלם..."

כך צריך האדם לנהוג עם היצר הרע. אם אינו יכול לבטלו כליל, ידחהו. רצונך שאתבטל, ניחא. אבל כעת הניח לי ללמוד. ומדחיה לדחיה, ינצל מיד.

ודוי מיוחד לנו, שאנו ממהרים להיכנע לו, ולשמוע בקולו!

(מתוך 'והגדת' - יח"פ סוכות)

איסור מדאורייתא, ואף לא מדרבנן. מנהג היא. מנהג קדוש, מקדמת דנא, אבל מנהג. וכבוד אם, מצות עשה מדאורייתא. והמזלזל בה, חלילה, עובר על "ארור מקלה אביו ואמו" (דברים כז טז).

ומורים

אמר לי הרב מפוניבז' זצ"ל: "איני פוחד מכשלונות, שבע יפול צדיק, וקם" (משלי כד, טז). גם בנפילתו - צדיק הוא, אם יקום ויתעשת וישר דרך. אבל על מעידה אחת איני יכול לסלוח לעצמי: אני מייסר עצמי בגינה במשך עשרות שנים!"

כידוע, התפרסם שמו של הרב מפוניבז' כ"עילוי מקויל", חריף ובקי, בחיר עולם הישיבות בשעתו. החפץ חיים זצ"ל חבבו עד מאוד. פעם פנה אליו ואמר לו: "יאשע, המשיח עומד לבוא, בית המקדש יבנה, ידרשו כהנים לעבודה, וידרשו לדעת הלכות העבודה. ואתה כהן, תתחיל ללמוד סדר קדשים!"

"חייכתי", סיפר הרב מפוניבז'. "התעתדתי להיות רב וראש ישיבה, ועסקתי בסדרי מועד נשים ונזיקין."

אמר החפץ חיים: "יאשע, משיח יכול לבוא עוד לפני שתקבל את הרבנות ותקים את הישיבה... לא זו בלבד שאנו מצווים לחכות לו בכל יום שיבוא, אלא שהגמרא רצתה לומר שהכהנים אסורים לשנות יין, שמא יבוא פתאום ולא יוכלו לעבוד העבודה!"

ילדות היתה בי, והשבתי: "מה הדמיון, רבי! השכרות היא פסול הגוף, ולכן ראוי שלא ישתו יין. אבל גם אם לא אדע הלכות עבודה, עדיין כהן כשר אני. והלא גם הרבי כהן הוא - אעמוד לידו, ואעשה כמעשיו..."

"יודע אני כי איסור תורה יש בדבר, אבל אם הייתי יוצא באמצע הדרשה, הרי הייתי מבייש בזה את הדרשן... על כן סברתי שעלי לנהוג כך במסירות גוף ונפש, כדי לא לבייש חלילה יהודי"

מדוע לא רצה רבי ישראל סלנטר לכתוב הסכמה על ספר ה'חפץ חיים'?

הרב ישראל ליוש

"עברות שביין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שִׁפְיָסְנוּ"

לאחר שסיים מרן החפץ חיים את כתיבת ספרו על הלכות שמירת הלשון, נתן את הכתבים למרן הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל כדי שיעבור עליהם. כאשר בא אליו החפץ חיים לקבל את הסכמתו, אמר לו רבי ישראל שיש לו קושיא על הכתוב בכלל ד' סעי' י"ב, שאם בא לבקש מחילה מחברו שסיפר עליו לשון הרע, וחברו אינו יודע מזה, צריך לגלות לו מה שעשה נגדו שלא כדין, וטען רבי ישראל שהרי במה שמספר לו שדיבר עליו לשון הרע הרי הוא מצער, ואינו יודע מה ההיתר לצער את חברו כדי לזכות במחילה גמורה. ענה לו החפץ חיים שהביא דין זה מרבינו יונה, שכך כתב בשערי תשובה אות ר"ז, ועם כל זאת לא הסכים עמו רבי ישראל. לאחר הדו"ד, ביקש החפץ חיים מרבי ישראל שיכתוב בכל זאת הסכמה, ויצוין בה שזה חוץ מהנפסק בכלל ד' ס"ב. אך גם לזאת סירב רבי ישראל, והסביר את סירובו, כי ישנם אנשים שאינם קוראים את כל נוסח ההסכמה, ונמצא שיעבור ע"ז על 'לפני עור'. שיטתו של רבי ישראל במחלוקת זו, מלמדת אותנו עד כמה חשובה הזהירות בכבוד הזולת, וההמנעות מפגיעתו, רבי ישראל סבר שמוטב להפסיד מחילה גמורה, ובלבד שלא לפגוע בכבודו של חברו.

...

פעם ישב בעל ה'ברכת שמואל', הגאון רבי ברוך בער סולובייצק זצ"ל, בביהמ"ד, ובאותו זמן נשא אחד המגידי דרשה, באמצע הדרשה הרגיש רבי ברוך בער שצריך לצאת לבית הכסא, אך מפני כבודו של הדרשן לא יצא מבית המדרש, הדבר הקשה עליו מאוד עד שפניו האדימו מרוב התאמצות. הדרשן שם לב לאדמיות פני רבי ברוך בער, והסביר לעצמו שהיא באה משום התרגשותו ושמחתו של רבי ברוך בער מהדרשה, וע"כ האריך יותר בדרשה. לאחר שסיים את הדרשה נעמד רבי ברוך בער ומרוב חולשה התעלף, לאחר שהשיבו את רוחו, שאלו אותו מקורביו האם לקרוא לרופא, ענה להם רבי ברוך בער שאינו צריך עזרה רפואית, והסביר להם את סיבת חולשתו עד כדי התעלפות. שאלו אותו

מקורביו: "אם כן, מדוע לא יצא, והלא נאמר בתורה 'בל תשקצו את נפשותיכם'?", ענה להם רבי ברוך בער: "יודע אני כי איסור תורה יש בדבר, אבל אם הייתי יוצא באמצע הדרשה, הרי הייתי מבייש בזה את הדרשן, ולא עוד אלא שכל הקהל היו סבורים שאין דעתי נוחה מדבריו, ובודאי היה הדרשן מתבייש, על כן סברתי שעלי לנהוג כך במסירות גוף ונפש, כדי לא לבייש חלילה יהודי".

...

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, התקשו בני העיר למצוא ארבעה מינים כשרים לקיים בהם את מצות חג הסוכות, רק לאחר מאמצים מרובים הצליחו למצוא סט אחד ויחיד לכל בני העיר. הביאו את המינים לפני מרן החפץ חיים כדי שיזכה לקיים את המצוה. והנה אחרי תפילת שחרית של החג הראשון, לפני קריאת הלל, המתין כל הקהל בהתרגשות רבה שיוציא החפץ חיים את ארבעת המינים היחידים שהצליחו למצוא אחר מאמצים מרובים, ויברך עליהם, אך לפליאת כל הציבור, עוברות כמה דקות והחפץ חיים נשאר במקומו, ואינו מברך על ארבעת המינים. פליאתם גברה עוד יותר כאשר סימן החפץ חיים לש"ץ להמשיך בתפילה.

לאחר התפילה נגשו אל החפץ חיים ושאלו אותו מדוע לא בירך על המינים לפני הלל? ענה להם החפץ חיים: "הרי בלתי אפשרי שכל הקהל יברך על ארבעת המינים לפני הלל! שאני אקיים לבד את המצוה? וכי מי אני ומה אני, שאזכה למה שאחרים אינם זוכים? ולתת לחלק מהקהל לברך ולחלק לא? הרי יתכן ויהיה בלבו של אדם ע"כ שלא זכה לברך על המצוה, ואם כן נמצא שאעבור על איסור תורה! ארבעת המינים הם מדרבנן, ואיסור פגיעה ביהודי הוא מן התורה, ובודאי שמצוה מדרבנן נדחית מפני איסור דאורייתא". והחפץ חיים הוסיף: "פגיעה בזולת - זה משחק באש!".

שווים מאה אלף זהובים! ומה עם הזיתים, שאר הפירות והנכסים האחרים?!"
השיב לו: "יסלח לי הוד מלכותו, אבל שמעתי שואל אותי כמה רכוש יש לי, ואני נקבתי בסכום הצדקות שנתתי עד היום הזה. רק את הסכום הזה יש לי נכון לרגע זה. שאר הכסף אינו שלי, הוא רק בינתיים בחזקתי. היום אצלי, ומחר יכול להילקח ממני. אבל את הצדקה שנתתי, איש אינו יכול לקחת ממני לעולמי עולמים. היא הדבר היחיד שהוא שלי באמת".

(מתוך דורש ציון)

מאחר שהיה משנה למלך ספרד, ישב פעם בחברת המלך בבוסתן המלך, ושוחח עמו.
תוך כדי שיחה פנה המלך ואמר לו: "רבי שמואל, יש לך כרמים, יקבים, מסיק של זיתים, כורים של חיטים, משקים של חלב ועוד. מהו היקף הרכוש שלך?"
ענה לו רבי שמואל: "זקוק אני לחמש דקות כדי לערוך חשבון". הוא שלף פנקס מכיסו, עיין בו, ורשם לעצמו רשימות, כשסיים פנה ואמר למלך: "מאה אלף זהובים".
הדבר לא ייתכן! - נזף בו המלך - הלא רק כרמי היין לבדם

<<< המשך מעמוד 5

במוצאי היום הקדוש נכנס אצלו נכדו, ומצאו במצב רוח מרומם, פנה אליו רבינו בהתרגשות והתבטא בזו הלשון: "ביום הכיפורים דהאי שתא לא היה לי שאלה לגבי המאה ברכות..."

הגה"צ ר' לוי רבינוביץ זצ"ל מחפש איזו נחת רוח יש להקב"ה בכך שלא צם ביוה"כ, עקב חולשתו

הרב מנשה גליקזאהן

"ועיניתם את נפשותיכם"

גאב"ד ירושלים מגיע לשכנו לשמוע לפקודת הרופא

בספר "עובדות דר' לוי" מובא מעשה מופלא אשר התרחש עם רבינו, בשנותיו האחרונות עלי אדמות. כאשר כוחותיו כבר לא היו עמו כבראשונה, ונתעוררה השאלה לגבי צום יום כיפור - האם לצום או לא. סיפר בנו הגאון ר' אלחנן רבינוביץ שליט"א: "היה זה בערב יום הכיפורים של שנת תשע"א, הרופא בדקו ואמר לאאמור"ר זלה"ה שאסור לו השנה לצום ביום כיפור מחמת חולשתו, וקבע שצריך הוא לאכול ולשתות (בשיעורים). היה לו קשה לעכל את דבריו הברורים, והיסס מהוראת הרופא שלא לצום ביום כיפור. בין ראש השנה ליום כיפור פניתי לגאב"ד ירושלים הגרי"ט וויס שליט"א, ואמרתי לו את אשר קורה עם אבי בעניין הצום. כאשר הרופא אמר שאסור לצום, אלא יאכל וישתה בשיעורים. ואמור"ר מהסס מהוראה זו שלא לצום. ולכן הצעתי בפניו שאם הגאב"ד יואיל בטובו להתקשר אליו ויאמר לו לא לצום, יקבל זאת. אולם הגאב"ד סירב לרעיון זה, בטענה שאם יתקשר לאבי, יבין שאתה סיפרת לי ויתכן שיכאב לו ע"כ. אמר הגאב"ד אני מוכן לבוא לביקור אצל אביר, רק תדאג ששאלה זו תעלה על השולחן כשאני מגיע. הגאב"ד קבע יום ושעה לביקור והביקור נקבע ליום חמישי ח' בתשרי. והנה הגיע היום המיועד, לאחר התפילה, אמרתי לאאמור"ר שהגאב"ד רוצה לבוא אליו לביקור להתברך בגמר חתימה טובה. אך הוא סירב לכך שהגאב"ד יטרח ויבוא אליו. תאמר לו שבחול המועד סוכות אבוא אליו לביקור חג בעז"ה כרגיל. עניתי לאאמור"ר שהוא רוצה לברך ולהתברך בגמר חתימה טובה, וזמנה של ברכה זו לפני יום כיפור. בעונותונותו אמר 'אם כך אני אבוא אליו בכדי שלא יטריח עצמו'. אמרתי לו, 'מדי שנה בשנה בחול המועד סוכות, הולך הינך לבקר את הגאב"ד שליט"א, פעם אחת רוצה הוא לבוא אליך'. לבסוף ניאות והסכים לביקור. אמרתי לאאמור"ר 'אולי כשהוא מגיע אליך תציג בפניו את ספקותיך בעניין אכילה ושתיה ביום כיפור? ענה לי כי זו עצה טובה.

הגאב"ד שליט"א הגיע, אז פנה לאאמור"ר לגאב"ד: 'אני מחפש היתר שאוכל להתענות ביום כיפור'. לאחר ששמע הגאב"ד את חוות דעתו של הרופא, לא עזב אותו עד שאאמור"ר אמר לו שיאכל וישתה ביום כיפור בשיעורים כפקודת הרופא.

במוצאי יום כיפור נכנס אצלו נכדו הר"ר פנחס דוד אשכנזי שליט"א ומצאו במצב רוח מרומם. אמר לו אאמור"ר 'ביום כיפור הזה לא היתה לי שאלה עם המאה ברכות...' (כיון שאכל ושתה). מבהיל הרעיון, לאחר שלא צם ביום הקדוש חיפש איזה נחת רוח יש לקב"ה ממנו, שנאלץ לאכול ולשתות בשיעורים. ומצא שאמר מאה ברכות זאת היתה הנחמה פורתא בכך שלא זכה לצום ביום הקדוש.

בימים אלו, לפני בוא היום הקדוש, מורגשות האימה והיראה בקרב המוני בית ישראל בכל אתר ואתר. חלק מההכנה הרבה היא ההכנה לצום ולסעודה המפסקת, אשר נצטוו להרבות במיני מטעמים למען נוכל לעבור את יום העינוי כדבעי.

ידוע ומפורסם "מעשה דחייט" שמביא הטור (בסימן תר"ד הל' יוה"כ), מעשה הממחיש את חיוב המצוות של בני ישראל, וז"ל הטור שם: ומביא במדרש מעשה בשוטר העיר שאמר לעבדו קנה לי דגים. ולא מצא אלא דג, ונתן בו זהוב. והיה שם יהודי חייט והוסיף עליו, עד שהעלהו לחמישה ונשאר לחייט. בא העבד אל אדונו וסיפר לו כל המאורע, שלח השוטר אחר החייט ואמר לו מה מלאכתך? אמר לו חייט, אמר לו ולמה קנית דג שווה זהוב בחמישה זהובים? ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי ששלחתיו לקנותו לי. השיב לו והיאך לא אקנו אפילו בעשרה, כדי לאוכלו ביום כזה שצונו הקב"ה לאכול ולשתות, ושאונו בטוחים שהקב"ה יכפר לנו עוונותינו! אמר לו אם כך יפה עשית. ופטרנו לשלום.

אף בדורנו ניתן לראות ולהיווכח בהכנה המיוחדת לצום יוה"כ.פ. דוגמא מאלפת למי כעמך ישראל היא העובדה, שמידי שנה רבים מתחבטים בשאלה הרת הגורל, האם מותר לאיש פלוני לצום או שמא יש לאוסרו מלצום. משום חשש פיקוח נפש. כאשר גדולי הרבנים וטובי הרופאים יושבים ודנים בכובד ראש בשאלה מורכבת זו, או אז רואים כיצד ל"ע אנשים שהגיעו למצב של חולי ותשישות ואין בכוחם לצום, מנסים בכל הכוח להיאחז באיזה צד של היתר, אולי ואולי יתירו להם לצום ביום הקדוש.

החירות מופלגת בדקדוקי ההלכה

הגה"צ רבי לוי רבינוביץ זצ"ל בעל ה"מעדני השולחן" מגדולי צדיקי ירושלים, היה ידוע כמדקדק גדול בדקדוקי הלכה. בהחירות מופלגת היה מקפיד לקיים את המצוות לפי כל השיטות. ניתן היה לראות בחוש את הקפדתו היתירה בדקדוקי הלכה ומצוות. דוגמא אחת מיני רבות ממנה בקודש, לילך בתמימות וישרות, בדקדוק ההלכה מבלי לשנות כמלוא הנימה, סיפר נכדו חביבו הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס 'גם אני אודך' ו'פרסם יוסף החדש על המועדים': "מנהג הכהנים המדקדקים לשמור על ידיהם בנקיות מעת קומם ממיטתם, שאל"כ יש דעות בהלכה שעליהם לברך על נטילת ידיים לפני ברכת כהנים. אך דא עקא שרבים מציבור הכהנים אינם חשים לכך, ומעניין שהמשנה ברורה אינו מזכיר זאת בפירוש, אך מעיד אני את מה שחזיתי במו עיני, כיצד היה זקני צועד בשרוכים פתוחים מעת קומו ממיטתו ועד הגיעו למצות ברכת כהנים. כך היה נוהג בעקביות מעוררת השתאות, וכל זאת בכדי לא להכניס את עצמו לחשש ספק הלכה".

תוקף דין שמים הנורא, שהתגלה לרבי מרדכי מאומשינא

זיע"א, בעת הבכי הנורא בליל יום כיפור...

הרב בנימין גולד

"ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם" (ויקרא ט"ז, ל')

להלן אגרת החלום המפורסמת שנכתבה ע"י הגאון רבי מרדכי מאומשינא, שהיה 'בעל מופת' מפורסם בכל גלילות ליטא. האגרת נסבה על מעשה שאירע בשנת ה' אלפים ש"ה בעיר סאלוניקי. וממנה נלמד כמה חמור הוא דין שמים, וכמה יש לנו להודות להקב"ה על המתנה הנפלאה שנתן לנו בדמות יום סליחה וכפרה – יום הכיפורים שבו ניתן למחוק ולהעביר כל עוון ופשע, על ידי תשובה ותפילה וצדקה, ולהלן המעשה הנורא:

איש בליעל אחד שהרב יוסף בן לב, המהר"י בן לב זיע"א, הוציא פסק דין נגדו, פגש את המהר"י בן לב ברחוב וסתר לו על לחיו לעיני קהל ועדה, ואף אחד לא מחה בידו, משום שהיה עשיר גדול, תקיף ואלים. כאשר הגיע המהר"י בן לב לפני חנות של בשם אחד, קרע את בגדיו ואמר 'שמו שמים על זאת!'

באותו לילה נכנס הבשם לחנותו כשנר בידו, וראה שם עכבר,

כאשר ניסה להתקרב אל העכבר התלקחה הסחורה שבחנות, ופרצה דליקה גדולה, באותה דליקה עלו באש כחמשת אלפים בתים של יהודים וכמה בתי כנסיות ובתי מדרשות, ומספר ההרוגים הגיע לשלוש מאות וארבעה עשר.

וזה דבר האגרת שכתב רבי מרדכי מאומשינא בשנת תרמ"א, שלוש מאות שלושים ושש שנים לאחר מה שארע בסאלוניקי: "ב"ה יום ו' כ"ח שבט תרמ"א פ"ק בוטען: "לכבוד ידידי ה' וידיד נפשי ה"ה הרה"ג החריף ובקי, סיני ועוקר הרים, הרב הצדיק ועניו המפורסם כקש"ת ר' פנחס מיכאל הרב דק"ק אנטיפאלע אחדש"ה כתר"ה

"הנני לספר לכם מעשה נורא ומסתמא לא יגלה לשום אדם בעולם רק יציניו במקום שאין יד אדם שולטת בו או יקרע אותו לקרעים באופן שלא יתגלה זאת לשום אדם בעולם. בליל ערב יום כיפור בלומדי אז שיעור הקבוע לי, נפלה עלי תרדמה וישנתי, ובחלומי בא אלי איש הדר בתואר פנים וזקנו מגודל, בהביטו אלי נרתעתי, הוא אחז בידי ואמר 'מה לך נרדם קום קרא אל אלוקים', ונרתעתי מאד ואיקץ והנה חלום, ואמרתי חלומות שוא ידברו, בכל זאת היה לבי נוקפי וחרדה גדולה נפלה עלי והלכתי עוד לישון על מטתי, והנה בחלומי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל ועוד שני אנשים עימי, ואמרו שני האנשים, 'תדע שזה חלום אמת ולא תאמר נואש', ונשתוממתי מאד, אז קרא אלי איש הדר הנ"ל ואמר לי, 'הוה מפשפש במעשיך כי אני בשליחות מעולם העליון בא אליך', אז התחזקתי ואמרתי לו 'באיזה שליחות באתם אלי ומחמת הקול הגדול שדברתי עמו הקיצוטי משנתי והנה חלום, ואמרתי עוד הפעם החלומות לא מעלין ולא מורידין.

"בכל זאת מחמת שהיה לבי נוקפי ונפלה חרדה עלי לא ישנתי עוד בלילה הזה, וביום כיפור בכיתי מאד בכיה גדולה שלא הורגלתי בזה מעולם, ולא ידעתי מה זה הבכיה שאני בוכה כל כך, ואמרתי בלבי: אפשר מחמת החלום הנ"ל? ולא היה לי חלום עוד עד שמיני עצרת, אז ישנתי בלילה תוך הסוכה כמנהגי, ובאמצע שנתי בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל בבגדי לבנים, ונרתעתי בהביטו אלי גודל יפיו ומראהו הנורא מאד, ואז קרא האיש ואמר אלי 'הבכי שבכית ביום כיפור הועיל מאד עד ששלחוני להבינך ולהגיד לך אשר תוכל לתקן ולבטל הגזירה', אז אמרתי לו 'לא ידעתי מה אתקן ומה זה הגזירה' ושתק האיש הנ"ל ועמד בשתיקתו ערך רבע שעה, ואז התחלתי לבכות מאד בחלומי ואמרתי 'לא ידעתי מה זה החטא הגדול שחטאתי, על ששלחו לי שלוחים מעולם העליון ובכיתי הרבה מאד בחלומי, ומחמת גודל הבכיה הקיצוטי משנתי, ובהקיצתי לא אמרתי עוד שזה רק חלום ודברים בטלים כי ראיתי אשר דבר הוא.

"ביום שמיני עצרת הייתי בשמחה גדולה מאד, ולא ידעתי מה השמחה אשר מעולם לא היתה לי שמחה גדולה כזאת, ובבילי שמחת תורה כאשר ישנתי על מיטתי, באמצע שנתי בחלומי והנה בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל זיו תוארו היה נורא מאד ומעוטף בלבנים, וקרב אלי ואמר 'עד מתי יהיה לי טירחא עבוךך לילך אצלך ממקומי הנכבד', ואז התחזקתי ואמרתי לו 'בזכות התורה ובזכות התנאים והאמוראים שלמדתי אותם ויגעתי בהם, הנני מבקש מכם להגיד לי כל ענין השליחות שלכם, ולבאר לי בביאור יפה שאוכל להבינם', ואז הלך אתי לחדר יפה ונעים, מקושט בתכשיטין לא תשבע עין מלראות זאת, ואמר לי, 'שב בני, שב ואגלה לך ענין סתר וזה השליחות שלי, וישבתי על כסא אחד והוא יושב אצלי ואמר לי: 'הנני מגלה לך מסתרים, תדע שאני מהר"י בן לב, ובעת שהייתי בחיים בזה העולם ישבתי על כסא דין לשפוט בין איש ובין רעהו, ובאו אלי שני אנשים בדבר איזה משפט ויצא אחד מהם חייב, ולא רצה לצייט הדין מחמת שהיה איש אלים, ואז הזהרתי אותו באזהרה הידועה ויצאתי לחוץ, בא אלי האיש הנ"ל שיצא חייב, והכה אותי על לחיי, וענין זה חקוק על עצמותי עד היום, ואין לו שום תקומה עד היום, ונגזר עליך שאתה מיוצאי צאצאיו, לתקן אותו ותהיה לו תקומה על זה.

"נרתעתי ונשתוממתי ונשארתי כאבן דומם ערך רבע שעה, ולאחר זה נגע בפי ואמר לי, 'מה זה שתקת', ואז התחלתי לבכות מאד ואמרתי 'לא ידעתי במה אתקן אותו, כי אין לי ידיעה ביחודים וכוונות', אז אמר לי 'תדע שכן נגזר עליך, אשר תקנה הספר שו"ת מהר"י בן לב ותלמד אותו בקביעות עד שיהיה שגור בפיך מראשו ועד סופו ואז תהיה תקומה אליו, ויוכל לעלות ממדרגה למדרגה, אמרתי לו 'כמה אלמד התשובות הנ"ל עד שיהא שגור בפי', אמר לי 'לא פחות מארבע שנים' וכו'.

"בסופו של דבר הלך אצל רבי פנחס מאנטיפלא וקנה ממנו את השו"ת ולמד בו.

"ידידם עוז בלוי"ג הכותב מעמקי הלב בדמעות שליש מרדכי החופ"ק הנ"ל".

המתנות

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף
מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של
ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15 בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' ספר 'חפץ חיים' כף הגשה לעוגה מְכֻסֶּה 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3 בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'חפץ חיים' 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים סכין לחלות מְכֻסֶּה 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14 בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר סט 'חפץ חיים ושמיירת הלשון' סכין לחלות מְכֻסֶּה 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1 בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו' כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח מתנה בשווי 320 ש"ח
--	---	--	---

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

בדרך אליכם

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:
1.052 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה.
הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
16 מסלול מס

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
7 מסלול מס

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
6 מסלול מס

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
5 מסלול מס

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

תרנגול, דגים או כסף

כל המנהגים והשיטות על מנהג הכפרות

טעם אחר: כיון שהשחור הוא תוקף הדינים המחשיך פני הבריות כמש"כ בזוהר (אלף המגן תרד ב פ' ויחי ח"א ריח ע"ב).
תרנגול גדול: לכתחילה ייקח תרנגול גדול שנקרא גבר, ונקרא גבר משהתחיל לקרות קריאת הגבר (מטה אפרים תרה ד מקור חיים תרה).

ענין התרנגול במנהג הכפרות

הגריש"א כתב, שראוי להקפיד על מנהג הכפרות, שיעשה דווקא בתרנגולים, ואף מי שמנהג אבותיו מחו"ל או מא"י לערוך כפרות במעות צריך לנהוג בא"י כמנהג המקום ולעשותם על תרנגולים, (הלכות חג בחג ימים נוראים עמוד רעו הערה 2), וכשיש חשש כשרות ודאי שעדיף לעשות על מעות (גלאט תשסה עמוד 154).
דגים: באלף המגן (תרד יא) כתב לעשות כפרות בדגים, וכתב שיותר טוב מעופות כיון שבעופות יש חשש בשעת השחיטה והבדיקה, ובמשנ"ב (תרה ס"ק ד) כתב לעשות בדגים אם אין לו תרנגול, ומכל שכן לאשה, כי עיקר הטעם שלוקחים תרנגול משום שתרגול נקרא גבר, וגבר תחת גבר, אבל בנקבה לא שייך טעם זה כי הנקבה והתרנגולת שתיהן אינן קרוין גברתא (מגן האלף תרד יא).
בכסף: בחיי אדם (כלל קמד ד) כתב, שיש נוהגים לסובב על הראש בכסף וליתן לצדקה, וכתב המגן אברהם (תרה ה) כשעושה עם כסף צריך לעשות כפי שיווי העוף (משנ"ב שם ס"ק ו).
וכתב באור"ח הטעם, כי כסף בכתב מלא כ"ף סמ"ך פ"א בגימטריא כפרה (הובא באלף למגן תרד יא).

השל"ה כתב שלא ייקח כסף מעשר אלא ממון שלו בלבד (של"ה א"ר תרה ו, בבאר היטב תרה ד, משנ"ב שם ס"ק ו).

זמן עשיית הכפרות

את הכפרות על תרנגול יש לעשות לכתחילה באשמורת הבוקר של ערב יו"כ (מטה אפרים תרד ג), והטעם: דאז גוברים הרחמים (משנ"ב תרה ס"ק א).

מנהגינו לעשות הכפרות בכל עשרת ימי תשובה, והטעם: משום ריבוי השחיטה אצל השוחטים ועלול לבוא לידי נבילות, שכבר נמצאו כמה פעמים סכינים פגומים, לכן טוב יותר לשחוט כמה ימים לפני יו"כ, כי כל עשרת ימי תשובה הוא זמן לכפרות (משנ"ב תרה ס"ק א).

כשעושה כפרות בדגים או במעות אין שעת הדחק, וראוי לעשות בערב יו"כ (אלף המגן תרה ב פרי מגדים).
המנהג לקחת תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה (ב"י תרה בשם תשב"ץ)
אשה מעוברת - יש אומרים שצריכה לקחת גם תרנגול זכר,

מנהג הכפרות מובא בפוסקים, כאשר המובחר שבהם הוא לעשות כפרות עם תרנגול לבן, שיישחט מיד אחרי הכפרות, ואת הבשר יחלק כצדקה לעניים. (וכן כתב האר"י ז"ל בספר הכוונות על פי הקבלה ושל"ה) ואין לשנות כי הוא מנהג.
הרמב"ן והרשב"א ביטלו מנהג הכפרות משום דרכי האמורי (שו"ע תרה א). דהיינו שהיו עושים כן לשם ניחוש.
והטעם שאין אנו חוששים לזה, דכל דבר שיש בו טעם - אין לחשוש (מהרה"ק ריב"ש עין שו"ע יור"ד קעח א).

הטעם בעשיית כפרות

וטעם המנהג הוא כדי לעורר האדם בתשובה ויחשוב שכל מה שנעשה לתרגול היה צריך להעשות לו (טור).
טעם אחר: שדומה לשעיר המשתלח, שהיה מכפר על כל ישראל, דהיינו, כשם ששעיר המשתלח נשא את עוון ישראל אל ארץ גזירה, כך התרגול נושא עוון כל אחד ואחד, וכאשר שוחטים אותו נעלמים העוונות וכלים מן העולם (מחזור ויטרי הלכות יום הכיפורים ה).

טעם אחר: זכר לעקידת יצחק, שעל כל איבר שהקריב אמר: זה תחת איבר של פלוני בני (א"ר תרה ז בשם ספר אמרכל מטה אפרים תרה ס"ק ב).
הטעם שעושים בתרגול [ולא בשאר עופות או בהמות]
לפי שתרגול מצוי בחצרות הבתים ונוח להשגה (טור תרה).

טעם אחר: לפי שהתרנגול נקרא גבר [ונראה שזהו כדברי המהרש"א בגטין (נ"ז, א) על אמרם דמפקי תרנגולא ותרנגולתא קמיהו דחתן וכלה, לפי שהתרנגול נקרא גבר (נפש חיה תרה א), ו] והאדם נקרא גבר והוי גבר במקום גבר (שם טור).
וזהו כפעולה דמיונית לאדם (נפש חיה שם).

ויש שהקשו על טעם זה: מדוע לאשה לוקחים תרנגולת, הלא הנקבה והתרנגולת שתיהן אינן קרוין גברא. (יעב"ץ במור וקציעה תרה) טעם אחר ללקיחת תרנגול: לפי שרצו דבר שאינו קרב על גבי המזבח, כדי שלא יראה כמקריב קדשים בחוץ, ותרנגול אינו קרב על גבי המזבח (נוהג כצאן יסף בהלכות ערב יו"כ סימן ב, יעב"ץ מור וקציעה תרה).

"ובוחרים תרנגולים לבנים" (שו"ע תרה א)

הטעם שלוקחים תרנגול לבן דווקא הוא על דרך הפסוק (ישעיה א יח) "אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו" (שו"ע שם א)
טעם אחר: לפי שהתרנגול הלבן הוא המובחר כדאמרין בב"מ (פו, ב) מובחר שבעופות תרנגולת, וגם הם טובים יותר לאכילה מצד הרפואה, א"כ נעשית המצווה כפולה ועל הצד היותר טוב (אלף המגן תרד ב).

הטעם: אם העובר זכר התרנגול על הזכר ואם העובר נקבה יתכפרו שניהם היא עצמה והעובר באחד, דסברי ששנים רשאים ליקח כפרה אחת (משנ"ב תרה ס"ק ג).
ויש אומרים שיש ליקח ג', ב' נקבות לאשה ולעובר ותרגול שמא העובר זכר דסברי שאין ליקח כפרה אחת לב' אנשים (עין שו"ע הרב תרה ג).

מן הראוי לקחת לכל אחד מבני הבית תרנגול בנפרד ומי שאין ידו משגת לקחת לכל אחד מבני הבית תרנגול, יכול לקחת לכל הבנים תרנגול אחד ולכל הבנות תרנגולת אחת והעיקר הכוונה, שהוא ראוי למיתה ומחליף זאת עם התרנגול ויתחזק לבקש רחמים (מטה אפרים תרד ב, משנ"ב שם ס"ק ד).
אין לעשות כפרות בזה אחר זה עם אותו תרנגול, אלא אם עושה לכמה אנשים - יעשה לכולם ביחד (הגר"ש"א הלכות חג בחג ימים נוראים עמוד רעו הערה 21).

סדר עשיית כפרות

טבילה קודם כפרות - יש שנהגו לטבול קודם עשיית הכפרות (מט"א תרד ס"ק ו).

אמירת הפסוקים "בני אדם וכו'" לפני הכפרות, הטעם: באמירת פסוקים קודם הכפרות כדי שלא יטעו לומר שעושים הכפרות משום נחש (מאירי בחיבור תשובה עמוד 398).

צורת הכפרות: לוקח התרנגול ביד ימין, ואומר הפסוקים "בני אדם" וכו' ואחר כך מסובב התרנגול [או הכסף או הדגים] ואומר ג' פעמים: "זה חליפתי זה תמורת זה כפרתי (ר"ת חת"ך והוא שם המלאך הממונה על החיים), זה התרנגול ילך לשחיטה ואני אלך לחיים טובים וארוכים" (לבוש תרה א, משנ"ב שם ב"ק ג).

ואם עושה במעות אומר "זה הכסף ילך לצדקה ואני אלך לחיים טובים וארוכים" (טור תרה יא).

סמיכה

יש אומרים דיסמוך, והטעם: בסמיכה דוגמת סמיכה בהבאת

קרנן. זמן הסמיכה אחר אמירת ג"פ זה חליפתי וכו'.
ויש שאומרים: שיש למנוע הדבר, והטעם: משום דנראה כמקדש קדשים ושוחטן בחוץ (ט"ז תרה ס"ק ג), והטעם לחולקים: דסברי דאין לחוש לכך כיון שהתרנגול אינו ראוי לגבי מזבח (משנ"ב תרה ס"ק ח).

נשים בסמיכה נשים אינן סומכות, והטעם: דומיא דקרנן שאינן סומכות (טהרת השולחן תרה) וכן קטן (ע"פ הרמב"ם מעשה הקרבנות פ"ג ה"ח דקטן אינו סומך).

כוונה בעשיית הכפרות

כשהוא מסובב מעל ראשו יחשוב שהוא חייב מיתה וזה נכנס תחתיו, ולכן יש הנוהגים לזרוק מיד אחר הכפרות לרצפה מדין סקילה, ומה שהשוטח תופסו אצל הצוואר ושוחטו ומחריקין אותו באש היא דוגמת שרפה הרג וחנק, ואין לו לאדם לחשוב שהתרנגול נכנס תחתיו להיות נידון במקומו על ד' מיתות ב"ד, אלא רק שעל ידי זה יתעורר האדם לתשובה וישם בלבו כי הוא ראוי שיעשה לו כן וישוב בתשובה שלמה (משנ"ב תרה ב).

שוחטים התרנגול ואת הברש נותנים לעניים, ונוהגים לזרוק את המעיין שלהם על ראש הגג שיהיה לעופות השמים (טור תרה) הטעם: לפי שתרגולים נהנים מהגזל, והמעיים הם בית הקיבול שלהם לגזל, לפיכך זורקים אותם והוי אזהרה לבני אדם לזהר מהגזל (מרדכי סוף יומא ס"ס תשכז).

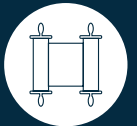
טעם אחר: כדי לרחם על עופות השמים שיהיה להם מה לאכול, ואע"פ שאין חיוב מזונותיהן עליו, שהרי אינם שלו, "דכתיב ורחמיו על כל מעשיו", וכל המרחם על חבריו (ולאו דווקא חבריו אלא על כל בריאה ובריאה) מרחמים עליו מן השמים, ובמיוחד בימים אלו שמבקשים שהש"ת יחון אותנו וירחם עלינו יש לנהוג ברחמים גדולים (תשב"ץ כפו הובא בב"ח תכה).

זהירות באמירתו

יש לזהר שלא לומר הפסוקים במקום טינוף מצואת התרנגולות.

- מהי מעלתה של האכילה בערב יום הכיפורים?
- מדוע נהגו ללבוש ביום הכיפורים בגדי לבן?
- במה דומה התשובה לטהרת מקוה?
- האם אין תקוה לאדם שחבירו לא נתרצה למחול לו?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

המוקד לבני הישיבות מיסודו של אגודת "אחיו"
הישיבה

או "אשר יצר" אם תזדמן לו.
בשעת הדחק אפשר לצאת ידי חובה בשמיעת הברכות מהש"ץ
(משנ"ב סי' מ"ו סקי"ד).

שתיה לפני הבדלה

מותר (כל שבוע) לכתחילה לשות מים לפני הבדלה (שו"ע סי' רצ"ט). ולכן אישה אינה צריכה לחכות ולצום עד שבאים להבדיל עבודה, אלא יכולה לומר מיד במוצאי יום כיפור "ברוך המבדיל" ולשתות מים, ובדרך כלל לאחר שתיית מים לא קשה לחכות עד שיחזרו מבית הכנסת. ואם בכל זאת קשה לה בלי לאכול - יכולה להבדיל לעצמה ולשתות את היין (שו"ת "שבט הלוי" ח"ד סי' נ"ד אות ו').

דינים הנהגים באכילה שאחר הבדלה

יזהר באכילה במוצאי יום"כ, כי עקב הבהילות המצויה בעת הזאת, עלולים להיכשל בלא שימת לב בברכות לבטלה ח"ו.

המבדיל על היין ובדעתו אח"כ לשתות שאר משקין, אין מברך עליהם "שהכל" ו"בורא נפשות", כי יין פוטר כל מיני משקין מברכה ראשונה ואחרונה (שו"ע סי' קע"ד סעיף ב').

אלו היוצאים י"ח בהבדלה ואין שותים מהיין, צריכים לברך על שאר משקין, ואם טעמו מעט מהיין יש להסתפק אם זה פוטר או לא ("ביאור הלכה" שם).

יזהר לברך "מעין שלוש" על היין לפני שהולך ליטול ידיו על הפת (משנ"ב סי' קע"ד ס"ק ט"ו), ואם נטל ידיו לסעודה ולא בירך ברכה אחרונה לפני כן, שוב לא יברך ברכה אחרונה, ויכול לפטור בברהמ"ז את ה"מעין שלוש" על יין ההבדלה.

אם שותה יין בתוך סעודתו, לא יברך על היין ברכה ראשונה, אא"כ כיון בהדיא בעת ברכת ההבדלה שאינו רוצה לפטור את היין שבתוך הסעודה (עי' שו"ע סי' קע"ד ב', ומשנ"ב סי' רצ"ט כ"ו). (מתוך עלון 'מים חיים')

העז פעם אחד החסידים ושאל את פי רבינו, מפני מה רואים שהוא מקבל בחמימות אנשים הרחוקים מתורה ומצוות ולא ניכר עליו שהוא אינו שבע רצון מהם ומהנהגותם, ומצד שני יש אברכים טובים בין אנשי שלומם שמתאמצים ומשתתפים בשולחן הטהור בלי ש"ק עד השעות הקטנות של הלילה, ואף על פי כן הם חשים ורואים שהוא אינו מרוצה מהם.

הסכים עמו רבינו, ואמר: "אתה שואל מאד לענין, ויש לי משנה סדורה בהאי עניינא כבר חמישים ושישים שנה", וביאר בהרחבה: "סוג זה של אנשים שעליהם אתה מדבר, אם הם מגיעים אלי, אני מניח שמשמים שלחום אלי והם צריכים להגיע לכאן, וממילא תהיה לי סייעתא דשמיא לתת להם משהו שיקרב אותם ליהדות. הלא אינני מכירם ואינני יודע איזו מילה משפיעה על כל אחד, וחס וחלילה אסור שמישהו יקבל הרגשה שאני מוותר עליו. אדרבה ואדרבה, אני עובד על עצמי שלא יקבלו כזו הרגשה, כי אז לא הועלת לי כלום. באמת, אליבא דידך, מאד היה קשה לי לקבלם ולשוחח עמם, אלא אני רואה סייעתא דשמיא מיוחדת והקב"ה חונן אותי בכוחות שארגיש טוב במחיצתם, למרות שמצדי אני חש מאד רחוק מהם. ועתה, מאחר ואינני מכירם וקשה לי לאמוד כיצד לדבר עמם באופן שיועיל ברוחניות, אני מדבר סחור-סחור באופן שרק יצית בקרבם ניצוץ, וברוך ה' שיש מאות אנשים שהתחילו להניח תפילין, לשמור שבת או לנהוג בהנהגות טהורות וכדו', עד כדי שהם מגיעים למצב שאינם עושים דבר בלי לשאול. הגם שראשית ביאתם אלי היא על דברים אחרים, בסופו של דבר חלק נכבד מזה מתורגם לאידישקייט". והוסיף רבינו וחייד: "ברור שזה לוקח ממני זמן רב, אך אין אפשרות שאפסיק עם זה. ועם זאת, בחסור ברירה, בחרתי יום אחד בשבוע שרק בו אקבל יהודים אלו. אין ספק שאם הייתי יודע שכשאסגור בפניהם את הדלת הם ילכו למקום אחר ויקבלו את אותו דבר, אולי הייתי חושב על כך. אבל אני הרי יודע שהם לא מסוגלם האנשים שיחפשו ויחפשו. אם הם לא מוצאים כתובת, הם עוזבים ומיד נופלים. לפיכך, אחריות גדולה מוטלת עלי ואינני יכול להסירה ממני".

לימים, כאשר ישאו מאמציו פרי ואותם אנשים יקבלו על עצמם עול מלכות שמים ויסגלו הנהגות קדושה וגיונוני צניעות, יהיו חביבים מאד אצל רבינו, שהכירים לפני ולפנים יודע היטב את הדרך הארוכה אשר עשו ---

(קטעים מתוך הספר 'אביהם של ישראל')

לו, שכן את דמם הציל עם דם זרעיתם. אך בד בבד, מפליא היה לראות את החיבה העצומה שהיה רבינו רוחש לכל אחד מבעלי התשובה שהכיר. לא רק אלו ששבו בתשובה בזכותו ומכוחו, אלא כל בעל תשובה שנקרה בדרכו היה חביב עליו במיוחד, שכן השליך הלא אחר גוו מנעמי עולם וסגיל חיי עולם במקום חיי שעה.

תושמע עדותו של בעל תשובה שהתמודד עם קשיים רבים בחייו, ובאחת התקופות הסתובב מר נפש על שאינו מוצא עם מי לחלוק את לבטיו. באחד הימים נקלע לבית מדרשו של רבינו, מבלי שידע מאומה על אותו מקום וגם את רבינו לא הכיר. היתה זו אחת משעותיו הקשות, והוא חיפש מישהו לשפוך בפניו את לבו. בדיוק פגש את אחד מבניו של רבינו, והוא חש שאינו מסוגל לכלוא עוד את מחשבותיו בלבו. הוא ניגש והחל לשפוך את לבו, על יסוריו בגוף ובנפש וכו'. נטלו בנו של רבינו והעמידו על פתח חדרו של רבינו, וביקש מהגבאים שיניחו לו להיכנס לרבינו.

שנים רבות חלפו מאז, ועד היום זוכר אותו יהודי כיצד נראו הדקות הראשונות במחיצת רבינו. כשנכנס וביקש לשפוך את לבו, הוא לא ידע כיצד להציג את עצמו. פתח ואמר: "אני בעל תשובה". באותו רגע, הוארו הפנים הטהורות ורבינו הרים את שתי ידיו בהתרגשות גלויה, ופנה אליו בקריאה של חיבה: "אתה בעל תשובה!! הרי אתה חביב מאד אצל השי"ת וכמה נחת רוח יש לו ממך!! כל הפמליא של מעלה מביטים בך, ועוקבים בפליאה אחרי הקרבנות האישיים שאתה מקריב שוב ושוב ומעלה ריח ניחוח לבורא כל העולמים!" ואותם משפטים, שכמותם לא פילל שישמע מפיו של צדיק הספון בהיכלו, החיו את נפשו ורוממו את רוחו לגבהים. מיני אז, כל אימת שהוא זקוק לחיזוק ולעידוד, נודדות מחשבותיו אל אותן דקות, והוא נזכר בדיבורי החיות ששמע מרבינו והוא שואב שמחה וחיזוק מחודשים.

באחרית שנותיו, כששהה רבינו למנוחה בעיר טבריה, אמר באחד הימים לאחד ממקורביו, כי חפץ הוא לנסוע בו ביום לרמלה, כדי להשתתף בחתונתו של פלוני. הלה, איש פשוט שעסק לפרנסתו בצילום, נקלע לחתונת בתו הצעירה של רבינו, ומני אז ניצתה אש קודש בלבו והיה רגיל מעת לעת להגיע לרבינו. ביום חתונתו, מצא רבינו לנכון לטרוח ולנסוע להשתתף בשמחתו מצפון הארץ ועד מרכזה.

בעודם עושים דרכם, העז המקורב ושאל את רבינו, לטרחנה מה זו עושה. השיב לו רבינו: "אדם שעשה כזה מהפך בחיים, מגיע לו שאטריח עצמי, הגם שזה מאד קשה לי".

מה משמעות הדין של בקשת מחילה לפני יום הכיפורים מחברו, וכי כל השנה אין חובה להתפייס איש עם רעהו?

הדרכות והכוונות הליכות והלכות בדיני פיוס ומחילה ממרן הגאון רבינו נסים קרליץ שליט"א

ומעשה של הכנעה, והוא כעין תשובת המשקל להמפייס ע"כ. ממשיך מרן הגר"נ שליט"א: והדבר שייך גם למתפייס, שבכך שבא להכיר שפגע בו וצריך לפייסו, הוא קיבל כמין תשלום תחת הצער. ונפקא מינה לגבי קטן שאפילו שכבר שכח מה שפגע בו או שאינו מבין את המשמעות של הביזוי שעשו לו יכול להיות, שאעפ"כ ראוי וצריך לפייס אותו כיון שהפיוס הוא כעין תשלום תחת מה שציערו אותו או גרמו לו להתבזות גם אם אין לו קפידא שיש לשכחה. אם אדם עומד ואומר בתוך ביתו אני מוחל מחילה גמורה לפלוני ופלוני שפגע בי, והפוגע לא יודע כלל האם מועיל?

אם הנפגע מחל מצידו מחילה גמורה והוריד הקפידא למי שציערו, מסתגר שמועיל הדבר כיון שסוף סוף התרצה, ואעפ"כ שלא היה כאן פיוס מצד הפוגע, ויש להעיר כי 'בתפילה זכה' שאנו מזכירים בה אודות מחילה איש לרעהו, אם סתם אומר כבתוך נוסח התפילה של המחזור שמוחל לכל מי שציערו אין לכך דין מחילה, אבל אם מתעורר באמת למחול וזוכר מה שציערו אותו ובכל זאת מוחל בלב שלם הוי מחילה. יש אומרים כי מחילת קטן אינה כלום ואם כן מי שבייש ילד קטן חייב לרשום בפנקס את שמו ורק כאשר יגדיל יבקש ממנו מחילה?

דברי מרן הגר"נ שליט"א: אכן בעניני ממון מחילת קטן אינה כלום ואפילו אם מחל יכול לחזור בו, אבל מחילה לסלק את הקפידא שייכת גם בקטן אם יפייסו אותו, שהרי כבר סילק את הקפידא שלו וכבר עבר חלף צערו, ואינו חושב על כך, ולפעמים עם נותן לו משהו כממתק מסוים מתפייס ונרגע, ויותר לא חייבים כאשר עשו כעין תשובת המשקל שנתנו לו משהו ופרח צערו ומחל. איך המתפייס יתחזק לקבל את הפיוס גם כאשר ציערו אותו מאד? מרן הגר"נ קרליץ שליט"א מתרגש ואומר לנו: הרי אנו אומרים מידי יום בתפילה ומבקשים "ונפשי כעפר לכל תהיה" הרי שזה רצוננו ומבקשים על כך - להיות כעפר! וכל כך כדאי כל יום לבקש ג' פעמים ביום כל החיים.

(נלקט מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן)ה

מרן הגר"נ שליט"א מצטט את דברי הב"ח. הב"ח מבאר את דברי הרא"ש ואז כותב וזה לשונו: שאל יאמר היום או למחר אפייסנו אלא בערב יום הכיפורים יפייסנו ולא יעבור, משא"כ בשאר ימות השנה שאעפ"כ שראוי לכל אדם לפייס תיכף למי שפגע כנגדו מכל מקום יכול הוא להניח הענין ליום אחר, עכ"ד, והמשנה ברורה כתב עוד כי בערב יום הכיפורים מחויב לתקן הכל כדי שיטהר מכל עוונותיו וכל שכן אם יש בידו מן הגזל והאונאה וכל דבר הנוגע בממון יראה לתקן. אם כן זו תשובה לשאלתכם.

מי שאמר לחברו כי מוחל לו בלב שלם אך רימה את עצמו ואת חבריו ובאמת אינו מוחל לו, האם נאמר שהמחילה תועיל בכל זאת כיון שאמר שמוחל, ויודע גם הדין ש'דברם שבלב אינם דברים' וא"כ כיון שאמר בפיו כי מוחל תועיל המחילה?

מרן הגר"נ שליט"א: בענין דברים שבלב מרן החזון איש שצוק"ל אמר פעם כי יסוד ושושן המחילה שצריך לקבל מאותו אחד שחטאו כנגדו הוא בלב, היינו שימחה את הקפידא מלבו, וגם אז התייחס לנושא הנ"ל כי אם יאמר בפיו

ולא בלבי, לא שייך דין 'דברים שבלב אינם דברים' בעניין שעיקרו הוא בלב. כי עיקר מחילה הוא למחול בלב.

אבל אפשר, שמי שלא נעים לו מבקשתו של השני ולמעשה מחמת בוש החליט למחול לו, ואמר שמוחל, בכל זאת נחשב הדבר כמחילה. והרי יש במחילה דרגות שונות, וממון הרי כבר לא יהא לו אפשרות לתבוע אחרי כאלו מילים, ואם כן, כיון שיש לו סיבה מסוימת שעל כורחה הוא מעדיף למחול לו באמת, ומחל מחמת הסיבה הזו, יש בכך דרגה ניכרת של מחילה, גם אם הקפידא לא חלפה לגמרי.

מרן הגר"נ שליט"א מוסיף לומר: שמעתי ממרן החזון איש שצוק"ל כי עיקר הפיוס שמפייס לחברו היא ההכנעה שמכניע את עצמו לבקש מחילה, יש צורך לעשות איזו שהיא פעולה של תשובה

מידע
שיעורים
עדכונים

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

קיום ארבע מיתות בית דין בתרגול הכפרות • שריפה באש או בעופרת יצוקה • מסירות נפש במחשבה באבינו מלכנו

מנהג ישראל לעשות כפרות על תרגול בערב יום הכיפורים,
ואח"כ שוחטים את התרגול ומחלקים בשרו לעניים או נותנים דמי פדיונו לעניים.

שריפה באש או בעופרת:

מש"כ שהשריפה במה שחורכין את צוואר העוף באש, יש לעיין
שהרי לעיל (בדף נב) מבואר ששריפה האמורה ב"ד מיתות ב"ד
אינה שריפה באש, רק ע"י עופרת רותחת שנותנים לפי החוטא
ושוּרף את אבריו הפנימיים, והעיריני ידידי הר"ר משה זומר שליט"א
שבג"מ לעיל דף ל"ז. מבואר שגם כשחרב בית המקדש נהג
בהשגחה משמים דין ארבע מיתות ב"ד, שמי שנתחייב שריפה
נופל בדליקה או נחש מכישו, מבואר שגם בשריפה גמורה נחשב
מארבע מיתות ב"ד, עוד מצאנו בגמרא בכתובות סז' וסוטה י'.
שתמר כלתו של יהודה נדונה לשרפה כדין בת כהן שזינתה, ולא
רצתה לבייש את יהודה, וכתוב בגמרא שנוח לאדם שיפיל עצמו
לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, הרי שדנו לשרפה
באש. וכבר עמדו ע"ז המפרשים.

כוונת מסירות נפש באבינו מלכנו:

כתב היסוד ושורש העבודה שער י"א פרק ב' שכשאומר "אבינו
מלכנו עשה למען ההרואים על שם קדשך" - יקבל על עצמו למות
בסקילה על קדוש השם, וב"אבינו מלכנו עשה למען טובוים על
יחודך" יקבל על עצמו מיתה של הרג, וב"אבינו מלכנו עשה למען באי
באש ובמים על קדוש שמך", יכוון על מסירות נפש בשרפה וחנק.
ויהי רצון שנזכה לגמר חתימה טובה לחיים טובים ולשלום ונזכה
לחיות על קדוש השם, ויתקדש שם שמים על ידינו בגאולה השלמה
במהרה בימינו אמן.

קיום ארבע מיתות ב"ד בכפרות

כתב המטה אפרים (סי' תר"ה ס"ה) שכשמוסב התרגול יחשוב
שהוא חייב מיתה וזה נכנס חליפתו, ולכן זורקו מידו לארץ כדין
סקילה, והשוטח תופסו
בצווארו זה כעין חנק,
ושוחטו זה כנגד הרג,
ומה שמחרכין אותו
באש או מבשלים אותו
זה כנגד שריפה, כנגד
ארבע מיתות ב"ד, ועי"ז
יתעורר האדם לשוב
בתשובה וישים אל לבו
לשוב אל ה' וירחמנו,
וכן כתבו הראשונים
טעם קרבן הבא על

השוגג שמתעורר ע"י מה שעושים בבהמה ושוחטים אותה ולא
עושים לו, ובזה ישוב על חטאיו, וגם יש כאן זכר לעקדת יצחק
שכאשר הקריב אברהם אבינו את האיל על כל דבר אמר שיהא
כנגד אותו אבר של יצחק בנו ע"כ המטה אפרים.
מש"כ שזורק אותו מידו כנגד סקילה, כתב באלף המגן שלא
יזרקנו קודם שחיטה, שאז יש חשש טריפה, אלא יזרקנו לאחר
השחיטה כנגד סקילה, כמו שהשריפה היא אחר השחיטה.

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

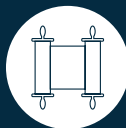
הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א
כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

סיכום שבועי בדף היומי בהלכה

האם יש איסור הטמנה בתבשיל צונן לחלוטין? האם מותר לעטוף סיר המונח על הכיריים במגבת? מי פטור מאכילת 'חמין' בשבת?

מהלכות הטמנה

- איסור 'הטמנה' בדבר המוסיף חום לתבשיל, הוא אף בתבשיל צונן לחלוטין. אולם, איסור הטמנה בדבר שאינו מוסיף חום, אינו אלא בתבשיל חם, אך תבשיל צונן - מותר להטמינו אף בשבת.
- בהתאם לאמור, אין איסור 'הטמנה' אלא כשהתבשיל נמצא בכלי שבו התבשל, אך אם העבירוהו לכלי אחר, הריהו נחשב כצונן אף אם 'היד סולדת בו', ואף אם שבו והחזירוהו לכלי הראשון.
- תבשיל שהוטמן בערב שבת בדבר שאינו מוסיף חום, מותר להוציאו מההטמנה לאחר כניסת השבת, ולשוב ולהטמינו אף בהטמנה אחרת, או להוסיף על ההטמנה כיסויים ועטיפות נוספים.
- סיר המונח על הכיריים, אסור לעוטפו במגבת וכיוצא בה, אף בערב שבת, כיון שהמגבת מוסיפה חום לתבשיל מחמת האש, וההטמנה המוסיפה חום אסורה אף בערב שבת.
- מותר להניח בערב שבת סיר שבו תבשיל צונן על גבי סיר שבו תבשיל חם - אשר אינו מונח על הכיריים - ולכסותו במגבת וכדומה, ואין זה נחשב להטמנה בדבר המוסיף חום.
- מים חמים שאינם מונחים על הכיריים, או על פלטה חשמלית, ולא במיחם המחובר לחשמל - נחלקו הפוסקים אם מותר להטמין בהם בקבוק עם משקה צונן.
- הנחת מאכל עטוף בשקית אטומה בתוך מרק או 'חמין' - נחלקו הפוסקים האם ובאיזה אופן נחשבת להטמנה.
- 'הטמנה במקצת' - כלומר, כיסוי ועטיפת חלק מהסיר בלבד - נחלקו הפוסקים אם אסורה. והטמנת כמה סירים יחד במגבת אחת - יש שהורה שנחשבת כהטמנה מלאה ואסורה לכל הדעות.

מהלכות מוקצה

- מותר להטמין סיר ובו תבשילי השבת בתוך 'מוקצה'; והגם שבשעה שיוציא את הסיר יטולטל המוקצה - הרי זה 'טלטול מן הצד', המותר.
- המטמין סיר במוקצה, כנ"ל - אין הסיר נחשב כ'בסיס' למוקצה, כיון שאין הסיר משמש את המוקצה, אלא להיפך - המוקצה משמש את הסיר בשמירת חומו.
- כלים העומדים למכירה - אף אם הם מיועדים לשימוש של היתר, אם בעל החנות מקפיד שלא להשתמש בהם מחשש שייפגמו, הרי הם מוקצה מחמת חסרון כיס.
- חפץ מוקצה שייחודו לשימוש מסוים המותר בשבת - מותר לטלטלו; וייחוד זה צריך להעשות לפני השבת; והוא מועיל אף במחשבה, ואין צורך בדיבור ולא במעשה.

הלכות שונות

- מצוה לאכול 'חמין' בשבת, כי זהו כבוד השבת, ועונג שבת, וכן מנהג אבותינו מדורי דורות. אולם, מי שאכילת החמין מזיקה לו, אינו מחויב בה.
- אסור לעשות בשבת פעולה המותרת, כאשר תעשה עמה בהכרח מלאכה האסורה בשבת, ואיסור זה מכונה 'פסיק רישא'. ואף אם האדם אינו מעונין במלאכה הנעשית אגב פעולתו - ובלשון הפוסקים: 'פסיק רישא דלא ניחא ליה' - אסור הדבר מדרבנן.
- כלי שיש בתוכו נר דולק - אסור לסוגרו בשבת באופן שהעדר האויר מאיץ את כיבוי הנר.